प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रको सक्षमता अभिवृद्धि प्रारुप, २०७७

Capacity Building Framework of TVET 2021 AD

Funded by: Managed by:

Government of Nepal
Ministry of Education, Science and Technology

CTEVT 1989

दक्षता dakchyata
TVET PRACTICAL PARTNERSHIP

European Union

BRITISH COUNCIL

प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रको सक्षमता अभिवृद्धि प्रारुप, २०७७

Capacity Building Framework of TVET 2021 AD

Funded by: European Union

Managed by: British Council

Government of Nepal
Ministry of Education, Science and Technology

CTEVT 1989

दक्षता dakchyata
TVET PRACTICAL PARTNERSHIP

दक्षता-टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारी युरोपियन युनियनको आर्थिक सहयोगमा संचालित पाँच वर्ष अवधिको (आ.व. २०७३/७४ देखि २०७७/७८) कार्यक्रम अन्तर्गत शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको नेतृत्व एवं प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदसंगको समन्वयमा ब्रिटिश काउन्सिलद्वारा व्यवस्थापन गरिएको परियोजना हो ।

अस्वीकरण: यो प्रकाशन युरोपियन युनियनको आर्थिक सहयोगमा तयार पारिएको हो । यसमा समावेश गरिएका विषय-वस्तुको जिम्मेवारी स्वतन्त्र संस्थामा नै पूर्ण रूपमा निहित रहेको छ र उक्त विषय-वस्तुले कुनै पनि रूपमा युरोपियन युनियनको धारणा प्रतिबिम्बित गर्दैन ।

सन्देश

२०४५ मा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदको स्थापनासंगै मानव संसाधन विकासलाई महत्वपूर्ण प्राथमिकता दिईएको छ। प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रका कर्मचारीहरुको विकासको लागि राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको प्रयासहरु भएको छन्। बि.स. २०५१ सालमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीको लागि आवश्यक योजना, व्यवस्थापन र तालिम प्रदान गर्न प्राविधिक प्रशिक्षक प्रतिष्ठानको स्थापना भयो। यसको साथै प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रको क्षमता अभिवृदि प्रारुपले कर्मचारहरुको लागि एउटा आवश्यक माध्यमको भूमिको खेलेको छ।

युरोपियन युनियनद्धारा अनुदान प्रदान गरिएको र ब्रिटिस काउन्सिलद्धारा कार्यान्वयन भइरहेको दक्षता टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारीद्धारा तयार पारिएको प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुको क्षमता अभिवृदि प्रारुपले महत्वपूर्ण भूमिका खेलेको छ। दक्षताद्धारा तयार पारिएको क्षमता अभिबृदि प्रारुपले मानव संसोधन विकासमा एउटा महत्वपुर्ण जग बसाल्न मदत गर्दछ भन्ने मलाई पूर्ण विश्वास छ। मलाई लाग्छ कि यस प्रारुपले सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानिय तहका प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम नीति निर्माता, कार्यान्वयनकर्ता र साझेदारहरुलाई एउटा मार्ग दर्शक कागजको रुपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ र कर्मचारहरुलाई पनि चासोको विषय बन्नेछ। अन्त्यमा दक्षता टोलीका सदस्यहरुलाई शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदका साथीहरुलाई मूल्यावान सुझावको लागि धन्यवाद तथा बधाई दिन चाहन्छु। प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद पनि उपयोगी प्रारुप तयार पार्नको लागि गरिएको कडा परिश्रम र समपर्णको लागि धन्यवाद दिन चाहन्छु।

पुष्परमण वाग्ले (पीएच.डी)
सदस्य सचिव
प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम परिषद

सन्देश

देश विकासका निमित्त सीपयुक्त जनशक्ति आवस्यक पर्छ भन्नेमा दुईमत हुनसक्दैन । यसै उद्देश्यका निमित्त नेपाल सरकारले सीप विकासमा निरन्तर नीतिगत र संगठनात्मक वन्दोवस्त गर्दै आएको छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम नीति २०६३, जारी गरिएको विषयलाई म विशेष महत्त्वका साथ उल्लेख गर्न चाहन्छु । प्राविधिक शिक्षा तालिम कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका सन्दर्भमा बिभिन्न तहका फरक फरक भूमिका रहने गर्दछ । सो को नीति निर्माण, कार्यान्वयन, समन्वय र सहजिकरण, रोजगारदाता र निजी क्षेत्र हरेक तहको सक्रिय र सुझबुझपूर्ण सहभागिताले मात्रै कार्यक्रममा प्रभावकारिता र सान्दर्भिकतामा अपेक्षाकृत सुधार गर्न सम्भव हुन्छ । यी सबै कामका लागि सो बिभिन्न भूमिकामा रहनेहरुको क्षमता विकास पहिलो शर्त हुनजान्छ । नीति निर्माण तहमा रहनेहरुको वृहत दृष्टिकोण, अवधारणागत स्पष्टता, कार्यान्वयन तहमा रहनेहरुको व्यवस्थापकिय सीप, शिक्षण तहमा रहनेहरुको शिक्षण कौशल, यी सबैको साझा क्षमताले समग्र क्षेत्रको सफलताको आधार प्रदान गर्दछ । निजी क्षेत्रको क्षमताले लगानीलाई प्रवर्धन गर्न सहयोग गर्दछ । यो क्षमता अभिवृद्धि प्रारुपले यी सबै पक्षहरुको क्षमता विकासको निमित्त मार्गदर्शन गर्ने अपेक्षा गरेको छु ।

प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा महाशाखा, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, सिटिईभिटि र प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान (टिआईटिआई) संगको निकट सहकार्य एवं समन्वयमा दक्षता : टिभिईटि व्यावहारिक परियोजनाको सहयोगमा तयार पारिएको प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि सक्षमता प्रारूपको बारेमा केही शब्द व्यक्त गर्न पाउँदा म अत्यन्तै हर्षित छु ।

प्रस्तुत प्रारूप प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूका महत्वपूर्ण क्षमता अभिवृद्धि गर्नको लागि मात्रै नभई शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदको समग्र व्यावसायिक उद्देश्यहरू हासिल गर्नको लागि पनि सहयोगी हुने कुरामा म विश्वस्त छु । यस सक्षमता विकास प्रारूपलाई अन्तिम रूप दिन सफल भएकोमा दक्षता : टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारी परियोजनाको सम्पूर्ण टिम तथा संलग्न अन्य सबैलाई हार्दिक बधाई ज्ञापन गर्दै नेपालको प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि यो एउटा कोशेढुंगा बन्ने आशा गर्दछु ।

डा. तुलसी प्रसाद थपलिया
सह-सचिव, योजना तथा अनुगमन महाशाखा
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

सन्देश

नेपालमा परम्परागत हस्तकला तथा संस्कृतिको लामो इतिहास रहेको छ । तथापि पछिल्ला संस्थागत प्रयासको सन्दर्भमा भने हामीसँग करीव सात दशकको अनुभव छ । वि सं २००४ मा आधार स्कूलको स्थापना, वि.सं. २०१८ मा बालाजुमा यान्त्रिक तालिम केन्द्र तथा बि.स. २०१९ मा बुटवल प्राविधिक शिक्षालयको स्थापनासंगै नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिममा औद्योगिक प्रशिक्षण (apprenticeship) कार्यको शुरूवात, राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजनासंगै व्यबसायिक माध्यमिक विद्यालयहरूको अभ्यास हुँदै प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिमको पहुँच, विस्तार, गुणस्तर सुधार तथा दिगोपनाको लागि वि.सं. २०४५ मा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (सिटिईभिटि) को स्थापना भएपश्चात्को अवधिमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालमिका क्षेत्रमा हाम्रा प्रयासहरु विस्तार र सुदृढिकरण हुँदै गएका छन् ।

नेपालमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम (प्रा.शि.व्या.ता.) को व्यावसायिकरणको आवश्यकता बढेर गएसँगै यस क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि आवश्यक योजना, व्यवस्थापन र तालिम सञ्चालनका क्षेत्रमा पाठ्यक्रम विकास, शिक्षण/प्रशिक्षणमा सुधार तथा नेतृत्व विकास तालिम संचालन गर्ने उद्देश्य सहित प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानले स्थापनाकाल देखिनै विभिन्न प्रयासहरु गर्दै आएको छ । प्रतिष्ठानको यस कार्यमा सहयोग पुचाउनका लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको नेतृत्व एवं प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदसंगको प्राविधिक समन्वयमा ब्रिटिश काउन्सिलद्धारा कार्यान्वयन भैरहेको दक्षताः टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारी परियोजनाले उल्लेखित निकायहरुसंगको सहकार्यमा यस क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमतामा एकरूपता तथा उच्च-गुणस्तरीय सुधारको लागि एउटा प्रोत्साहनकर्ता साधनको रूपमा सक्षमता प्रारूप तयार पारिएको छ ।

नेपालको प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम प्रणालीको चुस्त संचालनको लागि कार्यरत विभिन्न तह तथा समूहका कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धिलाई सशक्त तुल्याउन महत्वपूर्ण दस्तावेज रूपमा रहेको यस प्रारुपको विकासमा दक्षता परियोजनाले गरेको सहजीकरण अत्यन्तै सराहनीय छ । मानव संशाधन विकास प्रक्रियालाई थप सुदृढ बनाउनको लागि यो सक्षमता प्रारूपले उपयोगी भूमिका निर्वाह गर्ने अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

यसै पृष्ठभूमिमा, विशेष गरी प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानसँगको सहकार्यमा वर्तमानका लागि मात्रै नभई भविष्यका लागि समेत समग्र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रलाई लाभान्वित गर्ने गरी यो महत्वपूर्ण प्रारूप तयार पार्न सफल भएकोमा विज्ञहरु तथा दक्षताःटिभिइटि व्यावहारिक साझेदारी परियोजनामा आवद्ध व्यक्तिहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

श्री दीपक शर्मा
सह-सचिव, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा महाशाखा
शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय

कृतज्ञता

नेपाल सरकार आर्थिक वृद्धि तथा राष्ट्रिय सम्वृद्धिका लागि सबल र बजारको आवश्यकताहरू अनुरूप सान्दर्भिक हुने प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम (प्रा.शि.व्या.ता.) प्रणालीलाई महत्व दिनुको साथै गरीबी निवारणको लागि सीप विकास तथा रोजगारी सृजना गर्ने कार्यमा प्रतिवद्ध रहेको छ ।

पछिल्ला वर्षहरूमा नेपालको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रणाली विकासमा उल्लेख्य प्रगति भैरहेको छ, र कार्यरत कर्मचारीहरूको क्षमता विकासमा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले समन्वय, सहकार्य र सहयोगको अपेक्षा गरेको क्षेत्र हो । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कर्मचारीहरूको ज्ञान तथा बुझाईलाई गहन एवं व्यवस्थित रूपमा अघि बढाउनको लागि एउटा संयन्त्रको आवश्यकतामा मन्त्रालयले जोड दियो । जुन प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा काम गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त गरेका तर सो क्षेत्रमा उल्लेख्य अनुभव नभएका कर्मचारीहरूको लागि विशेष रूपमा सान्दर्भिक रहेको छ ।

समग्र प्रणालीलाई नै अघि बढाउनको लागि विभिन्न क्षमता/समूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूका क्षमता विकास सम्बन्धी सम्पुर्ण आवश्यकताहरू नक्शांकन गर्नको लागि एउटा साझा प्रारूप अत्यन्तै महत्वपूर्ण हुने कुरा मन्त्रालयको नेतृत्वले मनन गरेको छ । सोही आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्नको लागि युरोपियन युनियनको आर्थिक सहयोगमा ब्रिटिश काउन्सिलद्वारा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयको नेतृत्व तथा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद (सिटिईभिटि) संगको साझेदारीमा सन्चालित दक्षता :टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारी परियोजनाले प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानसंगको सहकार्यमा प्रा.शि.व्या.ता.को क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूको लागि सक्षमता अभिवृद्धि प्रारूप तयार पारेको छ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको कार्यान्वयनकर्ता समुहमा पर्ने शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय मातहतको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा महाशाखा, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका साथै प्रा.शि.व्या.ता.को क्षेत्रका अन्य सरोकारवालाहरूको लागि आवश्यक न्युनतम क्षमताको सम्बन्धमा सरोकार वालाहरूलाई जानकारी गराउने उद्देश्यले तयार पारिएको यो सक्षमता प्रारूपले सम्बन्धित सबै तहका कर्मचारीहरूको पूर्ण क्षमता अनुरूप कार्य सम्पादनको लागि आवश्यक ज्ञान तथा सीपको सम्बन्धमा स्पष्ट अपेक्षा व्यक्त गर्दछ ।
यस प्रारूपको विकास प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रका विज्ञ, अभ्यासकर्ता, तथा अनुभवी कर्मचारीहरूसंगको गहन परामर्शमा तयार गरिएको हो । यस क्षेत्रमा मानव संसाधन क्षमताको विकास गर्न चाहने र समग्रमा नेपालको प्रा. शि.व्या.ता. प्रणालीलाई नै अझ बढी चुस्त र प्रभावकारी बनाउने कार्यमा योगदान गर्न चाहने सबैलाई मार्गनिर्देशन र सहजीकरण गर्न सक्ने आशा गरिएको छ । प्रारूप तयार पार्नमा उहाँहरुको योगदान, विचार र सुझावहरूको अत्यन्तै महत्वपुर्ण भुमिका खेलेको छ । यो प्रारूप तयार पार्न क्रममा थुप्रै व्यक्तित्वहरूको भुमिका, योगदान र सहयोग महत्वपूर्ण छ जसको लागि दक्षता परियोजना सबैमा आभार व्यक्त गर्दछ ।

सर्वप्रथम, समग्र प्रक्रियामा नेतृत्वका लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय लगायत अन्य निकायसंगको कार्यशाला र सरोकारवाला बीचको अन्तरक्रियाको सृंखला मार्फत यो प्रारूप तयार पार्न सहयोग गरेकोमा प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानप्रति आभार व्यक्त गर्न चाहन्छौं ।

विशेष गरी, शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका तत्कालिन सचिव महेश प्रसाद दाहाललाई नीति निर्माण तहको कार्यशालाको क्रममा सुझाव र मार्ग निर्देशन प्रदान गर्नकासाथै अन्तिम रूप दिइएको सक्षमता प्रारूपको व्यापक प्रचार प्रसारको लागि अनुमति प्रदान गर्ने बैठकको अध्यक्षता गरिदिनु भएकोमा हार्दिक कृतज्ञता प्रकट गर्दछौं ।
त्यसै गरी नेपालको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि क्षमता अभिवृद्धि प्रारुपको अवधारणा प्रदान गर्नभएकोमा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा महाशाखाका तत्कालिन सह-सचिव डा. हरि प्रसाद लम्साल र अत्यन्तै महत्वपुर्ण सहयोगका लागि प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसयिक तालिम परिषदका सदस्य-सचिव डा. पुष्प रमण वाग्लेप्रति हामी आभारी छौं । यो प्रारूप तयार पार्ने क्रममा महत्वपूर्ण योगदानका लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका सह-सचिवहरू दीपक शर्मा, डा. कमल पोखरेल र डा. तुलसी थपलिया प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं ।

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदका तर्फबाट निर्देशक समितिमा सदस्यको रूपमा यो गदान रहेर प्रारूपलाई अन्तिम रुप प्रदान गर्न प्राविधिक रूपमा महत्वपूर्ण योगदान गर्नं हुने निर्देशकहरू श्री दिपक प्रसाद पौडेल (पाठ्यक्रम महाशाखा), श्री बिनोद बडाल (स्तरीकरण महाशाखा) र श्री देवेश चन्द्र देवकोटा (तालिम महाशाखा)को साथै समग्र प्रक्रियामै महत्वपूर्ण रूपमा सहभागी रहनुभएका सक्षमता परियोजनाका कर्मचारीहरूप्रति पनि हार्दिक आभारी छौं । यो प्रारूपको विकास प्रक्रियामा उहाँहरू सबैको उल्लेख्य भूमिका रहेको छ ।

सम्पुर्ण प्रक्रियालाई अघि बढाउन अत्यन्तै महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुभएकोमा प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको कार्यकारी निर्देशक अकिम श्रेष्ठको कुशल नेतृत्वको उच्च रूपमा कदर गर्दै समन्यवकारी भूमिकाको लागि प्रतिष्ठानको प्रशिक्षक सरिता रेग्मीकासाथै 'कार्य समिति' (एक्सन कमिटी) सदस्यहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छौं । तयारी कार्यशालाहरूमा महत्वपुर्ण योगदान गर्नंहुने डा. हरि प्रधान लगायत सम्पुर्ण विज्ञहरूप्रति पनि हामी हार्दिक आभारी छौं ।

अन्त्यमा, सक्षमता प्रारूपकै बारेमा दुई शब्द उल्लेख गर्नंपर्दा यसले मानवीय क्षमता विकास अन्तर्गत विभिन्न विधामा कार्यसम्पादन गर्न आवश्यक ज्ञान तथा सीपलाई गुणात्मक एवं संख्यात्मक हिसाबले हासिल गर्नको लागि एउटा सारांश प्रदान गर्दछ । जसले संयुक्त रूपमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रणालीलाई नै एउटा आकृति दिन्छ । शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद, प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, दक्षता परियोजना लगायत सबै योगदानकर्ताहरू बीचको उदाहरणीय सहकार्य मार्फत यो प्रारूपले अन्तिम रूप पाएको मात्र नभई यसमै आधारित भएर विषय-वस्तु तयार पारी नीति निर्माण तहका कर्मचारीहरूका लागि खास तालिमको विकास तथा सन्चालन मार्फत व्यावहारिक रुपमै यसको कार्यान्वयनको शुरूवात भैसकेको छ । विस्तृत रूपमा तयार पारिएको सक्षमता प्रारूप आफैमा लचक पनि छ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रमा कार्यरत सबै तहका कर्मचारीहरूका आवश्यकता अनुरूपका तालिम कार्यक्रम तयार पारी संचालन गर्ने प्रयोजनको लागि यसको उपयोग गर्नको लागि प्रोत्साहित गर्न चाहन्छौं । समृद्ध नेपाल निर्माणको दिशामा बजारको माग अनुरूपको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रणालीको निर्माण कार्य अघि बढ्दै गर्दा यो सक्षमता पारूपले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी तथा तथा निजी क्षेत्रका कर्मचारीका आवश्यकताहरू परिपूर्ति गर्न सहयोगी भूमिका खेल्ने कुरामा आशावादी छौं ।

एरिक विन्थरस्मिट, टिम लिडर
दक्षता : टिभिईटि व्यावहारिक साझेदारी, ब्रिटिश काउन्सिल

प्रिय पाठक,

कृपया प्रकाशनको एक प्रतिलिपि हेर्नुहोस् । हामी आशा गर्दछौं कि यो तपाई र तपाईका सहयोगीहरूका लागि उपयोगी प्रकाशन हुनेछ । यो प्रकाशन MoEST, CTEVT, TITI / Dakchyata परियोजनाको सहयोगको माध्यमबाट आएको हो । कृपया यो प्रकाशन कसरी प्रयोग गर्ने भनेर केही शब्दहरू हेर्नुहोस् । हामी सबैलाई दक्षता चाहिन्छ । प्रतिस्पर्धाले हाम्रो काममा सुधार गर्दछ । हामी सबैले समान काम गर्दैनौं । यसैले हामीलाई राम्रो काम गर्नको लागि योग्यता, ज्ञान, सीप र अनुभवहरूको आवश्यकता पर्दछ । हामीले TVET क्षेत्र कर्मचारीको बिभिन्न समूहहरू सूचीबद्ध गरेका छौं, जुन हामी सोच्छौं कि उनीहरूको दक्षता सुधार गर्दा फाइदा लिन सक्छ । हामीले दक्षताहरूको संख्या पनि सूचीबद्ध गरेका छौं, जुन प्रत्येक समूहले जान्नु आवश्यक छ । यसलाई एकसाथ राख्दा, हामीले एउटा "Competency Framework" कोरेका छौं, जसको प्रयोगलाई प्रकाशनमा राम्रोसँग वर्णन गरिएको छ (कृपया पृष्ठहरूमा हेर्नुहोस् । तपाइँले "TVET Glossary" पनि फेला पार्नुहुनेछ । यस शब्दावलीको उद्देश्य शब्द संकलन गर्नु र बुझ्नु हो जुन अवधारणा र अभिव्यक्तिहरू TVET मा अधिक प्रयोग गरिन्छ । यसले केवल दक्षता फ्रेमवर्कको प्रयोग र समझलाई सजिलो बनाउँदैन शब्दकोषले हामीलाई 'समान भाषा बोल्न' पनि मद्दत गर्दछ । तपाइँलाई तालिम कार्यक्रम राख्ने अनुभव छ र तपाइँलाई राम्ररी थाहा छ कि तालिम कार्यक्रममा कुन कुरालाई बढी परिभाषित गर्दछ :

१. कसलाई तालिम दिइनु पर्छ ?

२. तालिममा के समावेश हुनुपर्दछ?

३. मुख्य विषयहरू के हुनुपर्दछ?

४. तालिमको नतिजा कस्तो हुनुपर्छ?

यस प्रकाशनले तपाई माथिको छनौटहरूलाई बुझ्न धेरै सजिलो बनाउँछ । जुन कर्मचारीलाई प्रशिक्षण र सुधारको आवश्यक छ, तपाईंले यस प्रकाशनमा मुख्य विषयहरू पाउनु हुनेछ जुन ती वर्गका कर्मचारीले प्रशिक्षण प्राप्त गर्दा फाइदा लिन सक्दछन् । हामी टेम्प्लेटको बारेमा कुरा गरिरहेका छौं र तपाई यसमा नयाँ विषयहरू लक्षित समूहमा उत्तम हुने योग्यताहरू थप्न सक्नु हुनेछ । Competency Framework भनेको केवल एक सुझाव हो । TITI द्वारा तालिम परीक्षण गरिएको थियो, यस्ले राम्रोसँग काम गऱ्यो । हामी आशा गर्दछौं यसले तपाईको लागि पनि गर्छ ।

TVET Proffessionals र TVET Glossary का लागि यस Competency Framework थप पढ्न र अध्ययन गर्न तपाईंलाई अनुरोध गर्दछौं । यस अवधारणाको निर्माण, परीक्षण र मूल्यांकन गर्न सहयोग गर्ने सबैलाई धन्यवाद । यदि तपाईंलाई यस प्रकाशनका थप प्रतिलिपिहरू आवश्यक छन् भने, कृपया सम्पर्क गर्नुहोस् ।

Dakchyata टीम बाट शुभकामना !

संक्षिप्त शब्दावली

प्रा.शि.व्या.ता.प	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद
का.वि.	कार्य विवरण
श्र.ब.सू.प्र.	श्रम बजार सूचना प्रणाली
अ.मू.	अनुगमन तथा मुल्याङकन
व्या.सू.प्र.	व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
स.प.	समझदारी-पत्र
रा.व्या.यो.प्रा.	राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप
का.ता.	कार्यगत तालिम
का.का. पु	कार्यक्रम कार्यन्वयन पुस्तिका
सा.नि.सा.	सार्वजनिक निजी साझेदारी
स्वी.वि.नि.	स्वीस विकास नियोग
ने.वि.नि.	नेदरल्याण्ड विकास नियोग
सा.वि.प्रा.शि.	सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा
प्रा.शि.प	प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठान
प्रा.ता.प	प्राविधिक तालिम प्रदायक
प्रा.शि.व्या.ता.	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम

विषय-सूची

प्राक्कथन

संक्षिप्त शब्दावलीहरूको सुची

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

१.२ कार्य अर्न्तगतका तत्वहरु

१.२.१. पहुँच, समता एवम् विस्तार

१.२.२ गुणस्तर र सान्दर्भिकता

१.२.३ सञ्चालन र व्यवस्थापन

१.२.४ सञ्रचनागत तथा कानुनी व्यवस्था

१.२.५ अनुसन्धान र अन्वेषण

१.२.६ दिगो लगानी

१.२.७ सहकार्य र समन्वय

२. विधि

२.१ विधिहरू

३. कार्य विवरण

३.१ कार्य विवरण -रोजगारदाता निजी तालिम प्रदायक

३.२ कार्य विवरण -सहयोगी कार्यसम्पादन समूह

३.३ कार्य विवरण -कार्यान्वयन समूह

३.४ कार्य विवरण -समन्वय समूह

३.५ कार्य विवरण -नीति निर्माण समूह

४. सक्षमता प्रारूप

अनुसूची १ : प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सक्षमता प्रारुपको विषयवस्तु तालिका

अनुसूची २ : प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रका पारिभाषिक शब्दार्थ (Glossary)

सक्षमता प्रारूपको प्रयोग कसरी गर्ने - एक उदाहरण

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीहरुका लागि सक्षमता प्रारूप तथा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सम्बन्धी शब्दावली (यो के हो र यसको प्रयोग कसरी गर्ने ?)

सक्षमता प्रारुपको प्रयोग सम्बन्धमा संक्षिप्त जानकारी यस प्रकार रहेको छ : प्रा.शि.व्या.ता.को बारेमा कसले के जान्नु आवश्यक छ ? प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा कार्यरत विभिन्न तहका कर्मचारीले आफ्नो कार्य सम्पादनको क्रममा के-कस्ता सक्षमता र सीपले निपूर्ण हुनुपर्दछ ? प्रा.शि.व्या.ता.को क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीका लागि तयार पारिएको सक्षमता प्रारूपले हामीलाई सारमा उपरोक्त कुराको बारेमा जानकारी प्रदान गर्दछ ।

यस सक्षमता प्रारूपका दुई भाग छन भन्ने कुरा उल्लेख गर्दै सुरुवात गरौं :

भाग १ : प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रका कर्मचारीका लागि सक्षमता प्रारूप

भाग २ : प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रका पारिभाषिक शब्दावली

माथि उल्लेखित दुई भागहरूको संक्षिप्त परिचय निम्न बमोजिम रहेको छ :

१ : सक्षमता प्रारूप : यस भित्र कसरी प्रवेश गर्ने र चाहिएको जानकारी कसरी हासिल गर्ने ?

व्यवस्थापक कर्मचारीहरुको कार्य प्रकृति र तह अनुसार उनीहरुलाई ५ वटा समुहमा वर्गीकरण गरिएको छ । जुन तपसिल वमोजिम रहेका छन् ।

१. संचालक, निजी संस्था, तथा रोजगारदाता समूह

२. सहयोगी कार्य गर्ने समूह

३. कार्यान्वयन समूह

४. समन्वय समूह

५. नीति निर्माण समूह

यस प्रारूपको अनुसूची १ मा समावेश गरिएको तालिकालाई बायाँबाट दायाँतर्फ हेर्दा माथि उल्लेखित ५ वटा समूह उल्लेख गरिएको छ । त्यसै तालिकाको शुरुवातीमा २ वटा कोठामा क्षेत्र र विषय उल्लेखित भएको पाउनु हुनेछ ।

यसरी तालिकालाई बायाँबाट दायाँतर्फ पढ्दा पाँच प्रकारमध्ये कुन प्रकारको कर्मचारीको बारेमा कुरा गर्दैछौं भन्ने बारे मा तथा माथिबाट तल तर्फ पढ्दा फरक- फरक प्रकारका कर्मचारीलाई प्राविधिक शिक्षा व्यावसायिक तथा तालिमको महत्व सम्वन्धी अत्यन्तै महत्वपूर्ण सवालहरूमा के कस्तो ज्ञान तथा सीपको आवश्यकता रहेको छ भन्ने बारेमा जानकारी दिन्छ ।

माथि उल्लेख गरिए बमोजिम तपाईंले माथिदेखि तलसम्म हेर्दा शुरुवातीमा दुईवटा कोठालाई क्षेत्र तथा विषयको रुपमा उल्लेख गरिएको पाउनुहुनेछ । तालिकामा तल जादैँ गर्दा ७ वटा क्षेत्रहरू उल्लेख भएको पाउनुहुनेछ । जसमा अन्तर्राष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय दुवै तहमा संवेदनशील रहेका प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रका सवालहरू रहेका छन । शुरुमा उल्लेखित सवालहरु पहुँच, समता तथा विस्तार हो भने त्यसपछि गुणस्तर र सान्दर्भिकता यही रितले र प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद क्षेत्रका कर्मचारीले बुझ्नुपर्ने तथा अनुगमन गर्नु पर्ने आवश्यकता रहेका महत्वपुर्ण सवालहरू क्रमवद्ध रुपमा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिकामा त्यसपछिको कोठामा विभिन्न विशिष्ट विषय क्षेत्रमा उल्लेखित विभिन्न संवेदनशील सवालहरू सम्बन्धमा विषयवस्तु उल्लेखित छन : विभिन्न प्रकारका प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रका कर्मचारीलाई त्यस्ता विषयवस्तुहरूको बारेमा विज्ञता हासिल गर्न यी विषय वस्तुहरू सम्बोधन हुनुपर्छ । पहिलो क्षेत्र पहुँच, समानता र विस्तार अन्तर्गत तीनवटा विषयहरू रहेका छन : (क) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम इतिहास (ख) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको विस्तार र (ग) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा समान पहुँच । गुणस्तर र सान्दर्भिकताको क्षेत्रलाई ८ वटा विषयमा विभाजित गरिएको छ। सर्वप्रथम (क) नेपाल तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको सान्दर्भिकता र त्यसपछि (ख) परीक्षा र प्रमाणीकरण र अन्य ।

२. संक्षिप्त प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी शब्दावली

यस शब्दावलीलाई संक्षिप्त भनिएको छ, किनभने यो प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका सबै विषयहरू समेट्ने पूर्ण स्वरुपको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शब्दावली होइन । यो शब्दावली संक्षिप्त यस कारणले हो कि यसले सक्षमता प्रारूपमा प्रयोग गरिएका मुख्य-मुख्य अवधारणाको साथै सिधान्त र उद्वरणहरू माथि प्रकाश पारेको छ । त्यसकारण, यो शब्दावलीलाई सक्षमता प्रारूपको अनुसूचीको रुपमा राखिएको छ । यो आंशिक वा संक्षिप्त शब्दावली हो, जसको ध्येय प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका सबै कुराहरू समेट्ने नभई सक्षमता प्रारूपलाई उपयोगी तथा सहज रुपमा बुझ्न सकिने बनाउनु हो ।

३. सक्षमता प्रारूपको प्रयोग कसरी गर्ने - एक उदाहरण

सक्षमता प्रारूप कसरी गर्ने भन्ने सम्बन्धमा एउटा उदाहरण हेरौं । एकै क्षणको लागि कार्यान्वयन तहका एक जना कर्मचारीलाई उदाहरणको रुपमा लिऊ - तालिकाको माथिल्लो बारमा रहेको कार्यान्वयन समूह अन्तर्गत पर्ने यो भाग बाँयाबाट छैठौँ ठाडो कोठामा पर्दछ । यस तहका व्यक्तिले क्षेत्र ३ मा रहेको सञ्चालन र व्यवस्थापनको बारेमा के जान्नु पर्दछ ? त्यसको लागि तपाईं तालिकाको तेस्रो विषयमा जानुहोस । त्यहाँ पहिलो विषयको रुपमा उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थी र प्रशिक्षार्थीलाई सहायता रहेको छ । अब तपाईं तालिकामा तेर्सो रुपमा प्रवेश गर्नुभयो भने प्राविधिक शिक्षा व्यावसायिक तथा तालिमको कार्यान्वयन समूहमा कार्यरत कर्मचारीलाई परामर्शको क्षेत्रमा अभिमुखीकरण प्रदान गरिनुपर्दछ भन्ने कुरा विस्तृतमा उल्लेख गरिएको पाउनु हुनेछ ।

एक पटक तालिका पढिसकेपछि तपाईले प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रका कर्मचारीको ५ वटा सबैभन्दा बढी महत्वपुर्ण समूहले प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका ८ वटा संवेदनशील क्षेत्रका बारेमा के कति जान्नु पर्दछ भन्ने कुराको एउटा समग्र तस्वीर पाँउनु हुनेछ । उपयोगी नहुने क्षेत्रमा समय र कोसिसलाई खेर नफाली कुनै ख़ास समूहका कर्मचारीको लागि यी क्षेत्रहरूमा केन्द्रीत रहेर तालिम र सिकाइमा प्रदान गरिने कुरा तपाईले सुनिश्चित गर्न सक्नु हुन्छ । सिकाइको तह अनुसार विभिन्न समूहका कर्मचारीले ज्ञान, विस्तृतीकरण, प्रयोग, विश्लेषण, संश्लेषण र मूल्याङ्कन जस्ता क्षेत्रहरूमा आफ्नो कार्यसम्पादनको बारेमा बुझ्न, थप विकसित वा सशक्त तुल्याउनको लागि के गर्नुपर्दछ भन्ने सम्बन्धमा प्रणालीगत व्याख्या उपलब्ध गराउनको लागि पनि यो सक्षमता प्रारूप तयार पारिएको हो ।

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

यो प्रारुप तयार गर्ने क्रममा बिभिन्न प्रक्रियाहरु सञ्चालन गरिएको थियो । सीप विकास सम्बन्धी नेपालमा रहेको अभ्याससंग सम्बन्धित विषय-वस्तु एवं विचारहरू संकलन गर्नको लागि विषय-वस्तु कार्यशालाहरु सञ्चालन गरिएको थियो । विषय-वस्तुको पुनरावलोकन, बि.स. २०७५ पौष/माघमा बुढानीलकण्ठमा सम्पन्न कार्यशालाको परिणाम, निर्देशक समितिको मार्गनिर्देशन तथा सम्बद्ध सरोकारवालाहरुसँगको छलफल पश्चात कार्यशालाहरूमा सहभागीहरू छनोट गर्नको लागि नीति निर्माण, समन्वय, कार्यान्वयन, सहयोगी कार्य र निजी तालिम प्रदायक समूहहरू परिभाषित गरिएको थियो ।

यसप्रकार लक्षित समूहलाई स्पष्ट रूपमा पाँच फरक समूहहरूमा विभक्त गरिएको भएता पनि केही कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनमा विविधता रहेकोले एक भन्दा बढी समूहमा परेका छन् । अर्थात एउटै कर्मचारीले एकभन्दा बढी समूहको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्ने देखिएको छ । यसप्रकार विभिन्न चरणका कार्यशालाहरूबाट हासिल भएका परिणामहरूलाई अन्तिम रूप दिनको लागि एउटा प्रमाणीकरण कार्यशालाको आयोजना गरिएको थियो ।

कार्य अनुभव र कार्य क्षेत्र अनुसार अलग अलग परामर्श सत्र सञ्चालन गरिएको थियो । होटल संघ नेपाल, ने पाल बागबानी समाज, नेपाल घरेलु तथा साना उद्योग महासंघको प्रतिनिधित्व गर्ने विज्ञहरूलाई कार्यशालाको क्रममा उद्यमी, निजी तालिम प्रदायक समूहमा संलग्न गराइएको थियो भने नेपालभरी रहेका सीप विकास तालिम प्रदायक संस्थाहरूमा कार्यरत प्रशासनिक तथा लेखा कर्मचारीहरूलाई सहयोगी कार्य सम्पादन गर्ने समूहमा संलग्न गराइएका थियो । त्यसै गरी, प्रशिक्षक, शाखा अधिकृत, अनुगमन अधिकृत, कार्यक्रम संयोजक, कनिष्ठ प्रबन्धकलाई कार्यान्वयन समूह र प्राचार्य, सह-प्राचार्य, उप-सचिव एवं उप-निर्देशकहरूलाई समन्वय समूहका रूपमा सहभागिता रहेको थियो । त्यसै गरी सह-सचिवज्यू र सीप विकाससंग सम्बन्धी विभिन्न संस्थाहरूमा कार्यरत निर्देशकज्यूहरू नीति निर्माण समूहको रूपमा सहभागी हुनुहुन्थ्यो । कार्यशालामा सहभागी प्रत्येक समूहबाट प्राप्त परिणामलाई सक्षमता प्रारूप (क्षमता विकास निर्देशिका) को रूपमा रूपान्तरण गरिएको थियो ।

१.२ कार्य अर्न्तगतका क्षेत्र तथा क्षमताहरु

प्रत्येक समूह अन्तर्गतका सात वटा क्षेत्र तथा सो अन्तर्गतका क्षमताहरु निम्न बमोजिम पहिचान गरिएको थियो । यस बारे (विस्तृत जानकारीको लागि तलका खण्डहरु हेर्नुहोस्) ।

१.२.१ पहुँच, समता एवम् विस्तार (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको इतिहास, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको पहुँचमा समता)

१.२.२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता (राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको सान्दर्भिकता, परीक्षा र प्रमाणीकरण, अनुगमन तथा मुल्यांकन, तालिमका नमूनाहरू, तालिमका लागि आवश्यक श्रोत-साधन, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप सम्बन्धन)

१.२.३. सञ्चालन र व्यवस्थापन (उत्तीर्ण एवं तालिमरत प्रशिक्षार्थीका लागि सहयोग, शिक्षालयका प्रकार तथा व्यवस्थापन, व्यवस्थापन सूचना प्रणाली, मानव संसाधन योजना, कार्यशाला व्यवस्थापन, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालन)

१.२.४.संरचनागत तथा कानूनी व्यवस्था (कानून र नीति) ।

१.२.५.अनुसन्धान र अन्वेषण (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धमा अनुसन्धान) ।

१.२.६. दिगो लगानी (कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयन, श्रोत व्यवस्थापन, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रशासन तथा लगानी) ।

१.२.७. उद्योग र तालिम प्रदायक बीच सहकार्य र समन्वय (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक/निजी साझेदारी, समन्वय, परामर्श तथा रोजगारी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पश्चात उद्यमशीलता) ।

सक्षमता प्रारूप अन्तर्गतका प्रत्येक समूहमा प्रयोग गरिएका शब्द र शब्दावलीहरू समावेश गरी प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शब्दावलीको रूपमा विकास गरिएको छ। यसको मूल लेखन अंग्रेजीमा छ, जुन नेपाली भाषामा अनुवाद गरिएको छ ।

प्रारुप तयार भए पश्चात २ वटा तालिम एवं कार्यशालाको शुरूवातको लागि कोर्ष तयार गरी संचालन गरिएको थियो जसमा शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय; श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय; उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय ; सार्वजनिक-निजी साझेदारी, निजी तालिम प्रदायक, सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (टेक्स), प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद र सक्षमता परियोजनाबाट सहभागिता रहेको थियो ।

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयका सचिवको उपस्थितिमा सम्पन्न नीति निर्माण तहको जानकारीमूलक कार्यशालामा प्राप्त प्रतिक्रियाहरूको साथै अब यसपछि अगाडि बढ्ने सम्बन्धमा सुझावहरू पनि संकलन गरिएको थियो ।

२. विधि

२.१ विधिहरु

तथ्यांक संकलनको लागि पूर्व साहित्यको अध्ययन, अन्तरक्रिया, प्रमाणीकरण, योजनाको प्रस्तुतीकरण, पुनरावलोकन, तथा लाभग्राहीसंगको सामुहिक कार्य एवं दुई-दुई सहकार्यका साथै विज्ञहरुसँग अन्तरक्रिया जस्ता विधिहरू अबलम्बन गरिएको थियो ।

- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सीप विकासको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवको बारे जानकारी संकलन गर्नको लागि पूर्वसाहित्यको अध्ययन ।
- नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा हाल कार्यरत कर्मचारीको क्षमता विकासको लागि अवधारणा निर्माण ।
- प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रका व्यावसायिक विज्ञहरूको संलग्नतामा प्रमुख विषय वस्तुहरू समेटेर प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शब्दावलीको विकास ।
- प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानको वृहत्तर व्यवस्थापन समूहसँग कार्यशाला योजना प्रमाणीकरण ।
- प्रत्येक समूहमा पर्ने कर्मचारीहरूका लागि आवश्यक क्षमता विकासको सम्बन्धमा सामूहिक विचार संकलन तथा साझा बुझाई निर्माण गर्नको लागि प्राविधिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानका सहजकर्ताहरूबाट कार्यशाला सञ्चालन ।
- पुन:प्रमाणीकरण कार्यशाला मार्फत कार्यशालाका परिणामहरूको पुन:प्रमाणीकरण ।
- मस्यौदा चरण तथा प्रतिवेदन तयारी विज्ञबाट प्रतिक्रिया एवं सुझाव ग्रहण ।
- प्रतिवेदनका निस्कर्षहरू प्रस्तुत ।

३. कार्य विवरण

३.१ कार्य विवरण - रोजगारदाता, निजी तालिम प्रदायक

लक्षित समूह : प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सरोकारवाला एवम् सेवा प्रदायकहरू

परिचय

नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको सन्चालन व्यवस्थित एवम् गुणस्तरीय होस् भनी स्थापित विभिन्न पेशागत संघहरूको विज्ञ तथा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम प्रदायकहरूलाई कार्यशालामा आमन्त्रण गरिएको थियो । उक्त कार्यशालाको दौरानमा प्राप्त सुझाव अनुरूप सामग्री तथा सुचनालाई विभिन्न शीर्षकमा वर्गीकृत गरिएको थियो ।

उद्देश्य

यो कार्य विवरण तयार पार्नुको प्रमुख उद्देश्य उद्योगी एवम् निजी तालिम प्रदायक समूहमा रहेका कर्मचारी एवम् पेशाकर्मीहरूलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी विषय-वस्तुको बारेमा जानकारी गराउनु हो । यसमा मुख्यत: प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिममा पहुँच र समता तथा यसको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा दिगो लगानी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसँगको उद्योगको सम्बन्ध र समन्वय आदि समावेश छन् ।

विषय-वस्तु

१. पहुँच, समता र विस्तार

१.१ नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको ऐतिहासिक सन्दर्भ

१.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमलाई परिभाषित गर्ने ।

१.१.२. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय इतिहासको सम्बन्धमा संक्षेपमा छलफल गर्ने । यस ऐतिहासिक सन्दर्भबाट यस क्षेत्रको विकासको निमित्त केही महत्वपूर्ण सिकाई संग्रह गर्ने ।

१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको विस्तार

१.२.१ आवश्यकतामा आधारित विस्तार सम्बन्धमा छलफल गर्ने, सेवाको माग, सेवाको आपूर्ति व्यवस्था, सेवाको मागमा परिवर्तन ।

१.२.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नक्सांकनका तत्वहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

१.२.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको सामाजिक आर्थिक परिप्रेक्ष्यको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

१.२.४ लगानीका प्रक्रिया र प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा समतामूलक पहुँच

१.३.१ पहुँच र समतालाई परिभाषित गर्ने ।

१.३.२ पहुँच र समताको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.३.३. पहुँच र समताको विरुद्ध आउन सक्ने भौतिक, वित्तीय तथा भौगोलिक अवरोधको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता

२.१ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमको सान्दर्भिकता

२.१.१. बजारको वर्तमान आवश्यकता/क्षमता एवं कमिहरूको सम्बन्धमा छलफल गर्ने । सो माग र उपलब्ध तालिम सेवाको बिचमा तालमेलको अवस्था बारे तथ्यपरक विश्लेषण गर्ने ।

२.१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा रहेको मागको प्रवृत्तिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.१.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमको सान्दर्भिकता सम्बन्धमा प्राप्त सुझाव/प्रतिक्रियाहरुको बारेमा छलफल गर्ने, बजारको आवश्यकतामा आउन सक्ने परिवर्तन बारे छलफल, सो परिवर्तन अनुकूल हुने गरी तालिमलाई सान्दर्भिक बनाउने तरिका बारे वस्तुपरक छलफल गर्ने ।

२.२ परीक्षा तथा प्रमाणीकरण

२.२.१ परीक्षा तथा प्रमाणीकरणका वर्तमान अभ्यासहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.२.२. परीक्षा तथा प्रमाणीकरणसंग सम्बन्धित विद्यमान निर्देशिकाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.२.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको विद्यमान पाठ्यक्रम सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.२.४ समस्या तथा चुनौतीहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.३ अनुगमन तथा मुल्यांकन

२.३.१ अनुगमन तथा मूल्यांकनको परिभाषा दिने ।

२.३.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा विद्यमान अनुगमन तथा मूल्यांकनका अभ्यासहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.३.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियाको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.४ तालिमका नमुना

२.४.१ तालिम नमूनाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.४.२ तालिम नमूना तयार पार्नको लागि पेशागत संघहरूको भूमिकाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन

२.५.१ गुणस्तर प्रत्यायनका वर्तमान अभ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप (NVQF) को वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५.३ गुणस्तर प्रत्यायन प्रक्रियामा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रका सरोकारवालाहरूलाई संलग्न गराउने प्रक्रियाको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम

२.६.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको पाठ्यक्रम तयार पार्ने कार्यमा पेशागत संघहरूको भूमिकाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.६.२ पाठ्यक्रम विकास प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.७ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप

२.७.१ राष्ट्रिय योग्यता प्रारूप (NVQF) लाई परिभाषित गर्ने ।

२.७.२ राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप (NVQF) सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.७.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप (NVQF) को वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.८ गुणस्तर प्रत्यायन र नेपालको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रमा यसको मान्यता/सम्बन्धन

२.८.१ गुणस्तर प्रत्यायनका वर्तमान अभ्यासहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.८.२ सम्बन्धनको वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३. सञ्चालन र व्यवस्थापन

३.१ उत्तीर्ण एवं तालिमरत प्रशिक्षार्थीलाई सहायता

३.१.१ शैक्षिक कोषका श्रोतहरू (छात्रवृत्ति, भत्ता) को बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.२ प्रशिक्षार्थी /औद्योगिक प्रशिक्षार्थी/कार्यगत तालिम/रोजगारीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.३ प्रशिक्षार्थी सहायताको लागि अभिभावकको भूमिकाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने ट्रेसर अध्ययनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.५ विद्यार्थी तथा उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थीलाई सहयोग गर्ने भूमिका र जिम्मेवारीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.२ शिक्षालयका प्रकार तथा व्यवस्थापन

३.२.१ प्राविधिक शिक्षालयका प्रकारहरू तथा व्यवस्थापनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.२.२ विभिन्न प्रकारका शिक्षालयहरूमा सन्चालित कोर्षका नमूनाहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.२.३ नमूना प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षालयहरूका सफलता कथाहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.२.४ लगानी संयन्त्र सम्बन्धमा द्विपक्षीय सम्झौताको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)

३.३.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी विद्यमान व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३.२ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को वर्तमान अभ्यासले समेट्न नसकेका विषयहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.४ मानव संसाधन योजना

३.४.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका लागि आवश्यक मानव संसाधन सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.४.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका लागि मानव संसाधन व्यवस्थापन सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।

३.४.३ श्रोतको उच्चतम प्रयोग सम्बन्धी कानूनी/प्राविधिक व्यवस्थाहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.५ कार्यशाला व्यवस्थापन

३.५.१ व्यवसाय जन्य स्वास्थ्य र सुरक्षा (OHS) लाई परिभाषित गर्ने ।

३.५.२ प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रममा (OHS) को वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.५.३ सुरक्षा प्रबन्धसंग सम्बन्धित विषयहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको सञ्चालन

३.६.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनका पक्षहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.६.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनको क्रममा आइपर्ने समस्या र चुनौतीका बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४. संरचनागत र कानूनी व्यवस्था

४.१ कानून र नीति

४.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी वर्तमान नीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.२ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय उद्योग व्यवसाय/श्रम सम्बन्धी कानून, नियम, निर्देशिका, अभिसन्धि/घोषणा पत्रहरूसँग सम्बन्धित कानूनी सवालहरूको बारेमा छलफल गर्ने ।

४.१.३ नीति तर्जुमा प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

५. अनुसन्धान र अन्वेषण

५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान

५.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम अनुसन्धान प्रक्रिया सम्बन्धी व्याख्या गर्ने ।

५.१.२ ट्रेसर अध्ययनको प्रतिवेदन व्याख्या गर्ने ।

६. दिगो लगानी

६.१ कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयन

६.१.१ लामो तथा छोटो अवधिका विभिन्न तालिम कोर्षहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.१.२ कोर्षका विभिन्न प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.१.३ कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक भूमिका र जिम्मेवारी सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

६.२ श्रोत व्यवस्थापन

६.२.१ उपलब्ध श्रोतका प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.२.२ वित्तीय र भौतिक श्रोतको नक्सांकन सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।

६.२.३ श्रोतको उच्चतम उपयोग सम्बन्धी कानून/प्राविधिक व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने।

६.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रशासन तथा आर्थिक श्रोत

६.३.१ विद्यमान नियम, नियमन, नीति तथा अभ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.३.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको दिगोपनाको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

६.३.३. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा रहेका वित्तीय समस्या र चुनौतीहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७. उद्योगसंगको सम्बन्ध र समन्वय

७.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी

७.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा रहेका सम्भावित लाभग्राहीहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.२ सार्वजनिक-निजी साझेदारी सम्बन्धमा वर्तमान व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.३ संस्थाहरूको सफलताको कथाहरू व्याख्या गर्ने ।

७.२ समन्वय

७.२.१ उद्योगका प्रकृतिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.२.२ क्षेत्रगत/मुख्य रोजगारदाताको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.२.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रम र उद्योगको अभिरूचिलाई मिलाउने ।

७.२.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम चक्रमा यसका विभिन्न सरोकारवालाहरूको संलग्नताको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.३ परामर्श र रोजगारी

७.३.१ परामर्श (मार्ग निर्देशन)का शुरुवाती, मध्यम र अन्तिम प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.३.२ योग्य परामर्शदाता पहिचान गर्ने ।

७.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा उद्यमशीलता विकास

७.४.१ उद्यमशीलता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।

७.४.२ व्यवसाय शुरूवात केन्द्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.२ कार्य विवरण - सहयोगी कार्य सम्पादन गर्ने समूह

लक्षित समूह प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रदायक संस्थामा कार्यरत प्रशासन तथा लेखा समूहका कर्मचारीहरू

परिचय

प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रदायक संस्थामा कार्यरत प्रशासन तथा लेखा विभागले वित्तीय योजना, संस्थागत दिगोपना एवं सम्बन्धित संस्थाको विश्वसनीयतामा निकै ठूलो भूमिका निर्वाह गरिरहेका छन् । यसै कारण ती विभागमा कार्यरत कर्मचारीहरूले प्रा.व्या.शि.ता. सम्बन्धी आधारभूत अवधारणा एवं ज्ञान हासिल गर्नं जरूरी हुन्छ। यही उद्देश्यकासाथ विभिन्न प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम प्रदायक संस्थामा कार्यरत प्रशासन तथा लेखा समूहका कर्मचारीहरूको लागि एउटा कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । उक्त कार्यशाला मार्फत प्राप्त विषय वस्तुलाई विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य

यो कार्य विवरण तयार पार्नंको प्रमुख उद्देश्य प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका सेवा प्रदायकहरूमा कार्यरत लेखा तथा प्रशासन समूहमा रहेका कर्मचारी एवं पेशाकर्मीहरूलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी विषय वस्तुको बारेमा जानकारी गराउनु हो । यसमा मुख्यतया प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको पहुँच र समता तथा यसको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा दिगो लगानी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा उद्योगको सम्बन्ध र समन्वय आदि समावेश छन् ।

विषय-वस्तु

१. पहुँच, समता र विस्तार

१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको इतिहास ।

१.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमलाई परिभाषित गर्ने ।

१.१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको महत्वको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको विस्तार

१.२.१ पहुँच र समताको विस्तारलाई परिभाषित गर्ने ।

१.२.२. समुदायमा कार्यक्रमको आवश्यकता सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

१.२.३ विस्तारसंग सम्बन्धित विद्यमान कानून र नियमको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.३ प्रा.व्या.शि.ता.मा समतामूलक पहुँच

१.३.१ पहुँच र समतालाई परिभाषित गर्ने ।

१.३.२ पहुँच र समताको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.३.३ पहुँच र समताको विरुद्धमा आइपर्न सक्ने भौतिक, वित्तीय तथा भौगोलिक अवरोध ।

२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता

२.१ अनुगमन तथा मूल्यांकन

२.१.१. अनुगमन तथा मूल्यांकनको बारेमा छलफल गर्ने ।

२.२ तालिम नमूना

२.२.१ वित्तीय दायित्वको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.२.२. तालिमका नमूनाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन

२.३.१ गुणस्तर प्रत्यायन मापदण्डहरूको सूची तयार गर्ने ।

२.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम

२.४.१ प्रा.व्या.शि.ता. पाठ्यक्रम विकासको लागि आवश्यक निर्णय तथा वित्तीय प्रवर्दनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको योग्यता प्रारूप र त्यसको सम्बन्धन

२.५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको योग्यता र सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.६ नेपालको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रमा गुणस्तर प्रत्यायन

२.६.१ गुणस्तर प्रत्यायनका मापदण्डहरूको सूची तयार गर्ने ।

३ सन्चालन र व्यवस्थापन

३.१ उत्तीर्ण तथा तालिमरत प्रशिक्षार्थीको लागि सहयोग

३.१.१ परामर्शका विधिका सम्बन्धमा अभिमूखीकरण गर्ने ।

३.१.२ दैनिक कार्यसम्पादनमा सीपको प्रयोग गर्ने ।

३.१.३ उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थी सहायता कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने ।

३.१.४ छात्रवृत्ति, भत्ता, शुल्क, आवास, प्रयोगशाला आदिका लागि प्रशिक्षार्थी सहायता कार्यहरूसँग समन्वय गर्ने ।

३.२ शिक्षालयको प्रकार तथा व्यवस्थापन

३.२.१ शिक्षालयका प्रकारहरूको सूची तयार पार्ने ।

३.२.२ शिक्षालय/विद्यालयको सञ्चालन संरचना सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.२.३ प्रत्येक प्रकारको विद्यालय/शिक्षालयको व्यवस्थापनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)

३.३.१ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३.२ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीसंग सम्बन्धित सीपको प्रयोग गर्ने ।

३.४ मानव संसाधन योजना

३.४.१ कार्य विवरण (JD) तयार पार्ने ।

३.४.२ मानव संसाधन योजनाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.५ कार्यशाला व्यवस्थापन

३.५.१ कार्यशाला/स्थलगत/प्रयोगशालामा आवश्यक सुरक्षाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.५.२ कार्यशाला/सञ्चालनको सुरक्षा अवस्थाको निरीक्षण गर्ने ।

३.५.३ आपतकालीन अवस्थामा आवश्यक कार्य गर्ने ।

३.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालन

३.६.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनसंग सम्बन्धित आचार संहिताको बारेमा छलफल गर्ने ।

३.६.२ विद्यमान ऐन, विनियमावलीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४. संरचनागत र कानूनी व्यवस्था

४.१ कानून तथा नीति

४.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय ऐन कानूनको बारेमा छलफल गर्ने ।

४.१.२ प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम योजना तयार पार्ने ।

४.१.३ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरूको सान्दर्भिकताको सन्दर्भमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम संचालनसंग सम्बन्धित आचार संहिताको बारेमा छलफल गर्ने ।

५. अनुसन्धान र अन्वेषण

५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान

५.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धानको प्रक्रिया सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।

६. दिगो लगानी

६.१ कार्यक्रम र परियोजना कार्यान्वयन

६.१.१. विभिन्न किसिमका लामो तथा छोटो अवधिको तालिमहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.१.२ विभिन्न किसिमका कोर्षहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.१.३ लगानीका संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.२ श्रोत व्यवस्थापन

६.२.१ भौतिक श्रोत व्यवस्थापन ।

६.२.१.१. भौतिक श्रोतहरूको सूची तयार पार्ने (कार्यशाला/कार्यस्थल/प्रयोगशाला)।

६.२.१.२ भौतिक श्रोतको मूल्यांकनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.२.२. वित्तीय श्रोत व्यवस्थापन ।

६.२.२.१ कार्यक्रमको बजेट तयार गर्ने ।

६.२.२.२ प्रगति प्रतिवेदन तयार पार्ने ।

६.२.२.३ बजेटको लागि श्रोत पहिचान गर्ने ।

६.२.२.४ वित्तीय नियन्त्रण संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रशासन तथा लगानी

६.३.१ विद्यमान कानून, नियम, नीति र व्याख्याको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.३.२ दिगोपनाको लागि आवश्यक संयन्त्रको बारेमा छलफल गर्ने ।

६.३.३ समस्या र चुनौतीहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७. उद्योगसंगको सम्बन्ध र समन्वय

७.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी

७.१.१ सार्वजनिक-निजी साझेदारीलाई परिभाषित गर्ने ।

७.१.२ प्रा.व्या.शि.ता.को बारेमा सार्वजनिक तथा निजी संस्थाहरुसँग अन्तरक्रिया गर्ने ।

७.१.३ सार्वजनिक-निजी साझेदारीसँग सम्बन्धित निर्देशिकाहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.४ समझदारी पत्रका विषय-वस्तुको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.५ रोजगारी/आवश्यकता/थप सहायता/समझदारी पत्रका लागि उद्योगसंग समन्वय गर्ने ।

७.२ समन्वय

७.२.१ विभिन्न सरोकारवालाहरुसँग गरिने समन्वयको महत्वको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.३ परामर्श तथा रोजगारी

७.३.१ शैक्षिक र जीवन वृत्ति परामर्शलाई परिभाषित गर्ने ।

७.३.२ परामर्शको महत्वको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.३.३ शैक्षिक र जीवन वृत्ति परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.३.४ शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शलाई पुनसंरचना गर्ने ।

७.३.५ परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने ।

७.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसंग सम्बन्धित उद्यमशीलता

७.४.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम व्यावसाय शुरूवात केन्द्र तथा लगानी संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३ कार्य विवरण - कार्यान्वयन समूह

लक्षित समूह नेपालमा रहेका विभिन्न प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षालयहरूमा कार्यरत प्रशिक्षक, वरिष्ठ प्रशिक्षक, सहायक (प्राचार्य, शाखा अधिकृत, अनुगमन अधिकृत, कार्यक्रम संयोजक र कनिष्ठ प्रबन्धकहरू)

परिचय

नेपालमा सन्चालन भैरहेको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन एवं व्यवस्थित सन्चालनको लागि कार्यान्वयन समूहका कर्मचारीहरूको अत्यन्तै महत्वपूर्ण भूमिका रहेको छ । आआफ्नो क्षेत्रमा प्राविधिक रूपमा विज्ञको काम गर्नेहरूका लागि प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी ज्ञान र सीपको आवश्यकता पर्दछ । यसै सन्दर्भमा विभिन्न शिक्षालयहरूमा कार्यरत विज्ञहरूको सहभागितामा एउटा कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो । उक्त कार्यशालाबाट प्राप्त सुझाव र सामाग्रीहरूलाई विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिएको छ ।

उद्देश्य

यो कार्य विवरण तयार पार्नँको प्रमुख उद्देश्य प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसंग सम्बन्धित क्रियाकलाप एवंम अभ्यासहरूको कार्यान्वयन गर्नु हो । यसमा मुख्यत प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच र समता तथा यसको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा दिगो लगानी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसँगमा उद्योगको सम्बन्ध र समन्वय आदि समावेश छन् ।

विषय-वस्तु

१. पहुँच, समता र विस्तार

१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको विस्तार

१.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसम्मको पहुँच, समानता र यसको विस्तारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

१.१.२ कार्यक्रमको विस्तार र समताको सम्बन्धमा नक्सांकन गर्ने ।

२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता

२.१ परीक्षा र प्रमाणीकरण

२.१.१ प्रवेश परीक्षा सञ्चालन गर्ने ।

२.१.२ मूल्याङकन प्रकियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.१.३ आन्तरिक एवं बाह्य रूपमा मूल्याङकन गर्ने ।

२.१.४ नतिजा प्रकाशित गर्ने ।

२.१.५ प्रमाणीकरण प्रकियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.२ अनुगमन तथा मुल्यांकन

२.२.१ अनुगमन तथा मूल्याङकन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.२.२ नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङकन गर्ने ।

२.३ तालिमका नमुना

२.३.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा रहेका वर्तमान प्रवृत्तिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.३.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका विभिन्न (सफल) नमूनाहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन

२.४.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तरको मापदण्ड र साधन, योग्यता प्रारूप तथा सम्बन्धनको खाका तयार पार्ने ।

२.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम

२.५.१ पाठ्यक्रम/सीपको मापदण्डको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५.२ शिक्षक र प्रयोगात्मक कक्षाको अनुपात कायम गर्ने ।

२.५.३ पाठ्यक्रम/सीपको मापदण्डको बारेमा सुझाव सङकलन गर्ने ।

२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको योग्यता प्रारूप र सम्बन्धन

२.६.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको योग्यता र सम्बन्धनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.६.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तरको मापदण्ड/साधन, योग्यता प्रारूप तथा सम्बन्धनको खाका तयार पार्ने ।

२.७ नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन

२.७.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमको गुणस्तरको मापदण्ड/साधन, योग्यता प्रारूप तथा सम्बन्धनको खाका तयार पार्ने ।

३. सञ्चालन र व्यवस्थापन

३.१ उत्तीर्ण तथा तालिमरत प्रशिक्षार्थीका लागि सहायता

३.१.१. परामर्श

३.१.१.१ शैक्षिक र जीवन वृत्ति परामर्शलाई परिभाषित गर्ने ।

३.१.१.२ शैक्षिक र जीवन वृत्ति परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.१.३ शैक्षिक र जीवन वृत्ति परामर्शको पुनर्संरचना गर्ने ।

३.१.१.४ परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने ।

३.१.२ सहायक सीप

३.१.२.१ सहायक सीपको परिभाषा दिने ।

३.१.२.२ सहायक सीपका तत्वहरुको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.२.३ सहायक सीप प्रदर्शन गर्ने ।

३.१.३ छात्रवृत्ति र भत्ता ।

३.१.३.१ छात्रवृत्ति र भत्ता योजनाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.१.३.२ छात्रवृत्ति र भत्ताको व्यवस्था लागू गर्ने ।

३.२ शिक्षालयको प्रकार र यसको व्यवस्थापन

३.२.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षालयका प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)

३.३.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको परिभाषा दिने

३.३.२ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली विकास गर्ने ।

३.३.३ वेबसाइट अद्यावधिक राख्ने ।

३.४ मानव संसाधन योजना

३.४.१ मानव संसाधनमा रिक्त रहेका सबै पदपूर्ति गर्ने ।

३.५ कार्यशाला व्यवस्थापन

३.५.१ प्रत्येक कार्यक्रमसंग सम्बन्धित व्याबसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

३.५.२ प्रत्येक कार्यक्रमको लागि व्यावसायजन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा कायम राख्ने ।

३.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम संचालन

३.६.१ शिक्षालयको योजनाको बारेमा व्याख्या गर्ने, जस्तै (रणनीतिक, वार्षिक सञ्चालन योजना, कार्य योजना ।

४. संरचनागत र कानूनी व्यवस्था

४.१ कानून र नीति

४.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको पृष्ठभूमिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.२ विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.३ विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम रणनीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी विद्यमान ऐनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी संस्थागत र शिक्षालय स्तरीय निर्देशिका कार्यान्वयन गर्ने ।

५. अनुसन्धान तथा अन्वेषण

५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान ।

५.१.१ उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थीहरूको सम्बन्धमा ट्रेसर अध्ययन सञ्चालन गर्ने ।

५.१.२ श्रम बजार सूचना प्रणाली (LMIS) को बारेमा व्याख्या गर्ने ।

५.१.३ श्रम बजार सूचना प्रणाली (LMIS) सञ्चालन गर्ने ।

५.१.४ कोर्ष मूल्याङकन गर्ने ।

५.१.५ कार्यक्रमको मूल्याङकन गर्ने ।

६. दिगो आर्थिक लगानी

६.१ कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयन

६.१.१ कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कोर्षको आवश्यकता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।

६.२ श्रोत व्यवस्थापन

६.२.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका लागि श्रोत व्यवस्थापनको बारेमा छलफल गर्ने ।

६.२.२. पूर्वाधारको व्यवस्थापन तथा स्तरोन्नति गर्ने ।

६.२.३ साधन तथा उपकरणको व्यवस्थापन र स्तरोन्नति गर्ने ।

६.२.४ वार्षिक योजना तथा बजेट तयार पार्ने ।

६.२.५ योजनाको समीक्षा त्रैमासिक रूपमा गर्ने ।

६.२.६ प्रगति प्रतिवेदन तयार पार्ने ।

६.२.७ आम्दानी सृजना योजना तयार पार्ने ।

६.२.८ पूर्वाधार मर्मत सम्भार योजना तयार पार्ने ।

६.२.९ विद्यमान कानून, नियम, नीति तथा अभ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.२.१० दिगोपनाका लागि आवश्यक संयन्त्रको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

६.२.११ समस्या र चुनौतीहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७. उद्योग र शिक्षालय बीचको सम्बन्ध र समन्वय

७.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी

७.१.१ सार्वजनिक-निजी साझेदारीलाई परिभाषित गर्ने ।

७.१.२ सार्वजनिक-निजी साझेदारीका विभिन्न नमूनाहरूको तुलनात्मक अध्ययन गर्ने ।

७.१.३ विभिन्न संस्था तथा उद्योगहरूसंगको सम्बन्धलाई व्यवस्थित गर्ने ।

७.१.४ आवश्यकता अनुरूप संस्था एवं उद्योगहरूसंग सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।

७.२ परामर्श तथा रोजगारी

७.२.१ शैक्षिक तथा जीवनवृत्ति परामर्शको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.२.२. शैक्षिक तथा जीवनवृत्ति परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.२.३ शैक्षिक तथा जीवनवृत्ति परामर्शका लागि सिफारिस गर्ने ।

७.२.४ परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने ।

७.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पश्चातको उद्यमशीलता

७.३.१ उद्यमशीलताको लागि सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।

३.४ कार्य विवरण - समन्वय समुह

लक्षित समूह प्राचार्य, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसंग सम्बन्धित मन्त्रालयका उपसचिव तथा सम्बन्धित संस्थाहरूमा कार्यरत निर्देशक तथा उपनिर्देशक

यो समूहका कर्मचारीहरूले नेपालमा सञ्चालन भैरहेको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन एवंम व्यवस्थित सञ्चालनको लागि नीति निर्माण समूह तथा कार्यान्वयन समूहका बीचमा सेतूको भूमिका निर्वाह गर्नेछ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रका सरोकारवालासंग समन्वय गर्नं र उनीहरूको आधारभूत काम भएता पनि यो क्षेत्रको सीप तथा ज्ञानमा निपूर्णता पनि आवश्यक हुन्छ । यसै सन्दर्भमा विभिन्न संस्थामा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यरत समन्वयकर्ता कर्मचारीहरूको सहभागितामा एउटा कार्यशाला आयोजना गरिएको थियो, कार्यशालाबाट प्राप्त सुझाव र सामाग्रीहरूलाई विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिएको छ ।

यो कार्य विवरण तयार पार्नुको प्रमुख उद्देश्य प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी विभिन्न क्रियाकलापहरूमा सरोकारवालाहरू एवंम समन्वय समूहका कर्मचारीहरूको बीचमा सहकार्य एवं समन्वय सुनिश्चित गर्नु हो । यसमा मुख्यत प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच र समता तथा यसको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा दिगो लगानी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसँगको उद्योगको सम्बन्ध र समन्वय आदि समावेश छन् ।

विषय-वस्तु

१. पहुँच, समता र विस्तार

१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको विस्तार

१.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमको विस्तारको लागि विभिन्न सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने ।

१.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा समतामुलक पहुँच

१.२.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिमा आधारित रहेर प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँचको लागि निर्देशिका तयार पार्ने ।

२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता

२.१ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्रा.शि.व्य.ता. कार्यक्रमहरूको सान्दर्भिकता

२.१.१ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमहरूको सान्दर्भिकता सम्बन्धी अनुसन्धान गर्ने ।

२.१.२ पाठ्यक्रमको विकास/पुनरावलोकनका लागि सुझाव प्रदान गर्ने ।

२.१.३ कार्यक्रमको सान्दर्भिकता सम्बन्धमा स्थानीय निकायहरूसँग समन्वय गर्ने ।

२.२ परीक्षण तथा प्रमाणीकरण

२.२.१ सुरक्षा उप समितिसंग समन्वय गर्ने ।

२.२.२ परीक्षा सञ्चालन गर्ने ।

२.२.३ प्रादेशिक कार्यालय र परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयसंग समन्वय गर्ने ।

२.२.४ कोर्ष सम्पन्न गर्नको लागि शिक्षालयहरूसँग समन्वय गर्ने ।

२.२.५ भर्नाको लागि सम्बन्धन र पोलिटेक्निक तथा टेक्स महाशाखासंग समन्वय गर्ने ।

२.२.६ छोटो अवधिको कार्यक्रमको प्रमाणपत्र जारी गर्ने ।

२.३ अनुगमन तथा मूल्याङकन

२.३.१ लेखा विभाग र शिक्षक /विद्यार्थी र प्रशासनको सुपरिवेक्षण गर्ने ।

२.३.२ कार्यसम्पादन मूल्याङकन गर्ने ।

२.४ तालिमका नमूना

२.४.१ तालिमका विभिन्न नमूनाहरू सञ्चालन गर्नको लागि शिक्षण/सिकाई सञ्चालन निर्देशिका तयार गर्ने ।

२.४.२ कार्यस्थलमा आधारित तालिम सञ्चालनसंग सम्बन्धित रोजगारी, औद्योगिक प्रशिक्षण, उद्यमशीलताको बारेमा सम्बन्धित सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने ।

२.४.३ मान्यतासंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीका बारेमा छलफल गर्ने ।

२.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन

२.५.१ NVQF वा राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारुप (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता) को बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर सम्बन्धी मापदण्डको बारेमा छलफल गर्ने ।

२.५.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर सम्बन्धी मापदण्डको बारेमा आश्वस्त पार्ने ।

२.५.४ सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.५.५ गुणस्तर प्रत्यायनसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीका बारेमा छलफल गर्ने ।

२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम पाठ्यक्रम

२.६.१ पाठ्यक्रमको विकास/पुनरावलोकनको लागि सिफारिस गर्ने ।

२.७ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप र यसको सम्बन्धन

२.७.१ NVQS को बारेमा व्याख्या गर्ने (प्रा.शि.व्य.ता.योग्यता) ।

२.७.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर मापदण्डका सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.७.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर मापदण्डको बारेमा आश्वस्त पार्ने ।

२.७.४ सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

२.७.५ गुणस्तर प्रत्यायनसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरूको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

२.८ नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर प्रत्यायन ।

२.८.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर मापदण्ड/साधन, योग्यता प्रारूप र यसको सम्बन्धनको विकास गर्ने ।

३. सञ्चालन र व्यवस्थापन

३.१ उत्तीर्ण एवं तालिमरत प्रशिक्षार्थीका लागि सहायता

३.१.१. उत्तीर्ण एवं तालिमरत प्रशिक्षार्थीका लागि सहायताको लागि विद्यालय व्यवस्थापनसंग समन्वय गर्ने ।

३.१.२ परामर्शदाताहरूको लागि निर्देशिका तयार पार्ने ।

३.१.३ रोजगारी तथा अध्ययन भ्रमणको लागि सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।

३.१.४ वित्तीय सहायताको लागि समन्वय गर्ने ।

३.२ विद्यालयका प्रकार र व्यस्थापन

३.२.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षालयका प्रकार र तिनको व्यस्थापनको सूची तयार पार्ने ।

३.२.२ शिक्षालयका प्रकार र तिनको व्यस्थापन सम्बन्धी विद्यमान कानून तथा नीतिको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.२.३ विद्यालयको प्रकारसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीको सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS)

३.३.१ MIS अद्यावधिक गर्ने / स्थापित गर्ने ।

३.३.२ MIS र LMIS को बीचमा सम्बन्ध स्थापित गर्नको लागि समन्वय गर्ने ।

३.४ मानव संसाधन योजना

३.४.१ मानव संसाधन श्रोत योजना तयार पार्ने ।

३.४.२ कर्मचारीहरूको क्षमता विकासका लागि सम्वद्ध सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने ।

३.४.३ तालिम कार्यान्वयन पाटोको सुपरीवेक्षण गर्ने ।

३.५ कार्यशाला व्यवस्थापन

३.५.१ कार्यशाला/प्रयोगशाला व्यस्थापन गर्ने ।

३.५.२ कार्यशाला, प्रयोगशालाको अवस्था अनुगमन गर्ने ।

३.६ प्रा.शि.व्य.ता. सञ्चालन

३.६.१ संस्था सञ्चालन बिनियमावलीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४. संरचनागत तथा कानूनी व्यवस्था

४.१ कानून तथा नीति

४.१.१ कानून र नीति बीचको भिन्नता उल्लेख गर्ने ।

४.१.२ वर्तमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम राष्ट्रिय नीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

४.१.३ कार्यक्रम र परियोजना कार्यान्वयनको लागि स्थानीय तहहरूसंग समन्वय गर्ने ।

४.१.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिमा आधारित रहेर प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम मा पहुँच सम्बन्धी निर्देशिका तर्जुमा गर्ने ।

५. अनुसन्धान र अन्वेषण

५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान

५.१.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

५.१.२ अनुसन्धानका निस्कर्षले गरेका सिफारिसको बारेमा सरोकारवाला माझ प्रसार गर्ने र कोर्ष मुल्याङकन गर्ने ।

५.१.३ कार्यक्रमको मूल्याङकन गर्ने ।

६. दिगो आर्थिक श्रोत

६.१ कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयन

६.१.१ कार्यकम तथा परियोजना कार्यान्वयनका लागि वित्तीय व्यवस्थापनको नियम र जिम्मेवारीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.२ श्रोत व्यवस्थापन

६.२.१ भौतिक श्रोतको लागि (साधन/उपकरण/पूर्वाधार) ।

६.२.१.१ भौतिक श्रोतको आवश्यकता सम्बन्धमा समन्वय गर्ने ।

६.२.१.२ खरिद योजना तयार पार्ने ।

६.२.१.३ खरिद कार्यका लागि समन्वय गर्ने ।

६.२.२ वित्तीय श्रोतको लागि ।

६.२.२.१ आम्दानीका श्रोतहरू पहिचान गर्ने ।

६.२.२.२ आम्दानी सृजना गर्नको लागि समन्वय गर्ने ।

६.३ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रशासन र लगानी

६.३.१ कानून, नियम र विनियमावलीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.३.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम बजेटको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

६.३.३ वार्षिक सञ्चालन योजना, कार्य योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका तयार पार्ने ।

६.३.४ बजेट योजना तयार पार्ने ।

७. उद्योग र शिक्षालय बीचको सम्बन्ध र समन्वय

७.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी

७.१.१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका सम्भावित लाभग्राहीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.२ सार्वजनिक-निजी साझेदारी सम्बन्धी वर्तमान व्यवस्थाहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.३ शिक्षालयहरूको सफलताका कथाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।

७.१.४ विभिन्न संस्थाहरू तथा उद्योगहरूसँगको सम्बन्ध व्यवस्थापन गर्ने ।

७.१.५ आवश्यकता अनुरूप संस्था तथा उद्योगहरुसंग सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।

७.१.६ व्यावसाय शुरुवात केन्द्रको कार्यान्वयनको लागि समन्वय गर्ने ।

७.२ समन्वय

७.२.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका विभिन्न सरोकारवालाहरुसंग समन्वय गर्ने (स्थानीय तह, पेशागत संघसंस्था, उद्योग, शिक्षक अभिभावक संघ)।

७.२.२ सम्बन्धित समस्या तथा चुनौतीहरू सम्बोधन गर्ने (प्रा.शि.व्य.ता. सरोकारवाला)।

७.३ परामर्श तथा रोजगारी।

७.३.१ रोजगारीको लागि विभिन्न सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने ।

७.४ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पश्चातको उद्यमशीलता।

७.४.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम व्यवसाय शुरूवात केन्द्र सम्बन्धी व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने।

७.४.२ व्यवसाय शुरूवात केन्द्र स्थापनाको लागि सरोकारवालाहरुसँग समन्वय गर्ने।

३.५ कार्य विवरण - नीति निर्माण समुह

लक्षित समूह प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसंग सम्बन्धित मन्त्रालयका सहसचिव तथा सो सरहका अन्य संस्थाहरूमा कार्यरत निर्देशक र प्रमुखहरु

परिचय

नेपालमा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम प्रणालीसंग सम्बन्धित नीति तथा निर्देशिकाहरू तर्जुमा गर्नको लागि यस समूहका कर्मचारीहरूको प्रमुख भूमिका रहन्छ। उनीहरुका बीचमा साझा बुझाई सुनिश्चित गर्नको लागि एउटा कार्यशालाको आयोजना गरिएको थियो। यस समूहका कर्मचारीहरूबाट अनुभव रूपी सुझाव र जानकारीलाई विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत समावेश गरिएको छ।

उद्देश्य

यो कार्य विवरण तयार पार्नुको प्रमुख उद्देश्य प्रा.व्या.शि.ता.संग सम्बन्धित नीति तथा निर्देशिका तर्जुमा गर्नको लागि आवश्यक पैरवीकासाथै अन्य आवश्यक कार्यहरू गर्नु हो। यसमा मुख्यत प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच र समता तथा यसको विस्तार, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर र सान्दर्भिकता, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा दिगो लगानी, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमसँगको उद्योगको सम्बन्ध र समन्वय आदि समावेश छन्।

विषय-वस्तु

१. पहुँच, समता र विस्तार

१.१ नीति निर्माण समस्या र चुनौतीहरू पहिचान गर्ने ।

१.२ नीति, ऐन कानून र नियमको तर्जुमा/अध्यावधिक गर्ने ।

१.३ विद्यमान नीति, ऐन, योजना, कार्यक्रम, संस्थागत व्यवस्थाको नियमन भइरहेको सुनिश्चित गर्ने ।

१.४ चुनौतीको सम्बोधन गर्नको लागि पहल/सतर्कता/तयारी गर्ने ।

१.५ कार्यको लागि सिफारिस गर्ने (तत्कालीन, दिर्घकालीन) ।

२. गुणस्तर र सान्दर्भिकता

२.१ राष्ट्रिय व्यावसायिक योग्यता प्रारूप लागू गर्ने ।

२.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षक र प्रशिक्षक योग्यता प्रारूप लागू गर्ने ।

२.३ परीक्षा र प्रमाणीकरणको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने ।

२.४ अनुगमन तथा मूल्याङकन प्रक्रियाका (meta-evaluation) गर्ने ।

२.५ सरोकारवालाहरूसंग कार्यगत एकता गर्ने (अन्तर-मन्त्रालय, निजी क्षेत्र, शिक्षालयहरू, निजी तालिम प्रदायक) ।

२.६ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको लागि पर्याप्त मानव संसाधनका साथै वित्तीय नीति सुनिश्चित गर्ने ।

२.७ विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर प्रत्यायन प्रारूप/प्रणालीको समीक्षा गर्ने ।

२.८ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर प्रत्यायन प्रारूप/प्रणाली लागू गर्ने ।

२.९ क्षेत्रगत सीप परिषदको सुदृढीकरणको लागि नीति तर्जुमा गर्ने ।

२.१० बजारको आवश्यकता अनुसार पाठ्यक्रम अध्यावधिक गर्ने वा हटाउने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने ।

३. सञ्चालन र व्यवस्थापन

३.१ विद्यार्थी सहायताको लागि नीति तर्जुमा गर्ने ।

३.२ विद्यालय सञ्चालनका विभिन्न प्रकारका लागि निर्देशिका विकास गर्ने ।

३.३. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका लागि एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (MIS) को लागि आवश्यक नीतिको तर्जुमा गर्ने ।

३.४ मानव संसाधन श्रोत योजना लागू गर्ने ।

३.५ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा असल शासन नीति कार्यान्वयन गर्ने ।

४. संरचनागत तथा कानूनी व्यवस्था

४.१ विद्यमान नीति/ऐन/नियम/योजना/कार्यक्रम/संस्थागत व्यवस्थाहरू लागू गर्ने ।

४.२ संरचनागत तथा कानूनी व्यवस्थाको कार्यान्वयनको क्रममा देखिन सक्ने समस्या र चुनौती पहिचान गर्ने ।

४.३ चुनौतीहरू सम्बोधन गर्न पहल/सावधानी/तयारीहरू लागू गर्ने ।

४.४ कार्यको लागि सिफारिस गर्ने (तत्कालिन, दिर्घकालीन) ।

५. अनुसन्धान र अन्वेषण

५.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धी अनुसन्धान नीतिको विकास गर्ने ।

५.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको विकासको लागि अनुसन्धान तथा अन्वेषण कार्यहरू गर्ने ।

६. दिगो लगानी

६.१ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कोष सुनिश्चित गर्ने ।

६.२ सिक, कमाउ र तिर को अवधारणका लागि नीति विकास गर्ने ।

६.३ दिगो आर्थिक लगानी नीतिको विकास गर्ने ।

७. उद्योग र शिक्षालय बीचको सम्बन्ध र समन्वय

७.१ सार्वजनिक-निजी साझेदारी सम्बन्धी विद्यमान नीतिको बारेमा छलफल गर्ने ।

७.२ प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको क्षेत्रमा सार्वजनिक-निजी साझेदारी सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

७.३ व्यवसाय शुरूवात केन्द्रको स्थापना सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।

प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम क्षेत्रमा कार्यरतहरू कर्मचारीका लागि तयार पारिएको सक्षमता प्रारूपको विषय-वस्तु तालिका

अनुसूची १

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
१.	**पहुँच, समता र विस्तार**	क. प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमको इतिहास	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमको परिभाषा दिने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय इतिहासको बारेमा संक्षिप्त छलफल गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको परिभाषा दिने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको महत्वको बारेमा छलफल गर्ने ।			● नीति निर्माण समस्या र चुनौतीहरूको पहिचान गर्ने । ● नीति, ऐन, नियम र नियमावली तर्जुमा/ अद्यावधिक गर्ने । ● विद्यमान नीति/ऐन/ नियमावली/योजना कार्यक्रम/संस्थागत प्रबन्धको नियमन गर्ने । ● चुनौतीलाई सम्बो धन गर्नको लागि पहल/ सावधानी /तयारी लागू गर्ने । ● कार्यको लागि सिफारिस गर्ने (तत्कालीन-दीर्घकालीन) ।
		ख. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमको विस्तार	● आवश्यकतामा आधारित विस्तार सम्बन्धमा छलफल गर्ने । ● भौगोलिक आधारमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रदायक संख्या र प्रकारको पहिचान वा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको अर्थिक-सामाजिक अवस्थाको सम्बन्धमा छलफल । ● आर्थिक सहयोगको प्रक्रिया/प्रकारको व्याख्या गर्ने ।	● पहुँच तथा समताको हकमा विस्तारलाई परि भाषित गर्ने । ● समुदाय स्तरमा कार्यक्रमको आवश्यकता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने । ● विस्तारसंग सम्बन्धित विद्यमान नियम तथा व्य(वस्थाको सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच र समानता विस्तारको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● विस्तार तथा समता लागि नक्साङकन गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रम विस्तार गर्नको लागि विभिन्न सरो कारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ग. समतामुलक प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिममा पहुँच ।	● पहुँच र समताको परिभाषा दिन । ● पहुँच र समताको बारे मा व्याख्या गर्ने । ● पहुँच तथा समताका भौतिक, वित्तीय र भौगोलिक अवरोधहरू व्याख्या गर्ने ।	● पहुँच र समताको परि भाषा दिने । ● पहुँच र समताको बारे मा व्याख्या गर्ने । ● पहुँच तथा समताका भौतिक वित्तीय र भौगोलिक अवरोधहरू व्याख्या गर्ने ।		● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिमा आधारित रहेर प्राविधिक तथम व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच सम्बन्धी नियमावली तर्जुमा गर्ने ।	
२.	**गुणस्तर सान्दर्भिकता**	क. राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमको सान्दर्भिकता	● बजारमा हाल रहेको आवश्यकता/क्षमता तथा अन्तरको बारेमा छलफल गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको माग सम्बन्धी प्रवृत्ति व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक व्यावस(ायिक शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमको सान्दर्भिकता सम्बन्धमा प्राप्त भएका प्रतिक्रिया एवं सुझावहरू को बारेमा छलफल गर्ने ।				● NVQF लागू गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षक योग्यता प्रारूप लागू गर्ने । ● परीक्षा र प्रमाणीकरणको गुणस्तर सुनिश्चित गर्ने । ● अनुगमन तथा मूल्याङकन प्रक्रियाका मेटा मूल्याङकन (meta-evaluation) सञ्चालन गर्ने । ● सरोकारवालासंग कार्यगत सञ्जाल स्थापना गर्ने (अन्तर-मन्त्रालय निजी क्षेत्र विद्यालयहरू प्राविधिक तालिम प्रदायकहरू) ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका लागि आवश्यक मानव संसाधन र वित्तीय नीतिहरू रहेको सुनिश्चित गर्ने। ● प्राविधिक तथा व्यावस(ायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर सुनिश्चितता प्रारूप/प्रणाली निर्माण गर्ने ● प्राविधिक तथा व्यावस(ायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तर सुनिश्चितता प्रारूप/प्रणाली लागु गर्ने । ● क्षेत्रगत सीप परिषद्को सुदृढिकरणका लागि नीति तर्जुमा गर्ने । ● बजारमा रहेको माग अनुसार पाठ्यक्रम अद्यावधिक/खारेज गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्ने ।

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ख.परीक्षा र प्रमाणीकरण	● परीक्षा र प्रमाणीकरणका वर्तमान अभ्यास बारेमा छलफल गर्ने । ● परीक्षा प्रमाणीकरणसंग सम्बन्धित विद्यमान नियमायावलीहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिमको वर्तमान पाठ्यक्रमको बारेमा छलफल गर्ने । ● समस्या र चुनौतीका सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।		● प्रवेश परीक्षा सञ्चालन गर्ने । ● आन्तरिक तथा बाह्य मूल्याङकन गर्ने । ● मूल्याङकन प्रक्रिया सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने । ● नतिजा प्रकाशन गर्ने । ● प्रमाणीकरण प्रक्रियाको सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।	● सुरक्षा उपसमितिसंग समन्वय गर्ने । ● परीक्षा सञ्चालन गर्ने । ● प्रदेश कार्यालय/परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयसँग समन्वय गर्ने । ● कोर्ष समाप्तिको लागि शिक्षण संस्थाहरू सँग समन्वय गर्ने । ● भर्नाको लागि सम्बन्धन/ बहुप्राविधिक/टेक्ससंग समन्वय गर्ने । ● छोटो अवधिको कार्यक्रमको प्रमाणपत्र जारी गर्ने ।	
		ग.अनुगमन र मूल्याङकन	● अनुगमन र मुल्याङकनको परिभाषा दिने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा विद्यमान रहेका अनुगमन र मूल्याङकनका अभ्यासहरू व्याख्या गर्ने । ● आवश्यकता अनुसार अनुगमन र मूल्याङकन प्रक्रिया सिफारिस गर्ने ।	● अनुगमन र मूल्याङकनको महत्वको बारेमा छलफल गर्ने ।	● शिक्षण/सिकाइको अनुगमन र मुल्याङकन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शिक्षण/सिकाई गतिविधिको अनुगमन र मूल्याङकन गर्ने ।	● वित्तीय विभाग/शिक्षक/ विद्यार्थी/प्रशासनको सुपरिवेक्षण गर्ने । ● कार्यसम्पादन मूल्याङकन गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		घ. तालिमका नमूना	● तालिमको नमूनाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● तालिमको नमूना तयार पार्नको लागि पेशागत संघहरूको भुमिका सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।	● वित्तीय उत्तरदायित्वको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● तालिमको नमूनाको बारे मा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका विभिन्न (सफल) नमूनाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका वर्तमान प्रवृत्तिका बारेमा व्याख्या गर्ने । ● कार्यस्थलमा आधारित तालिमका विभिन्न प्रकार को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● औद्योगिक प्रशिक्षण/ कार्यगत तालिम (ओजेटी)/ इन्टर्नशिपका लागि व्यवस्था गर्ने ।	● विभिन्न नमूनाका तालिम सञ्चालनका लागि शिक्षण/ सिकाई सञ्चालन निर्देशिका तयार गर्ने । ● कार्यस्थलमा आधारित सिकाइसंग सम्बन्धित रोजगारी औद्योगिक प्रशिक्षण उद्यमशीलता लगायतका पक्षमा सम्बन्धित सरोकार वालासंग समन्वय गर्ने । ● मान्यतासंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरूका बारे मा छलफल गर्ने ।	
		ङ. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम को गुणस्तर सुनिश्चितता	● गुणस्तर सुनिश्चितता सम्बन्धी वर्तमान अभ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप (NVQF) को वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● गुणस्तर सुनिश्चिततामा प्राविधिक तथा व्यावस(ायिक शिक्षा र तालिममा संलग्न पक्षलाई सहभागी गराउने ।	● गुणस्तर सुनिश्चितताका मापदण्डको सूची तयार पार्ने	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तरका मापदण्ड/साधनका यो ग्यता प्रारूप र यसको मान्यता विकास गर्ने ।	● NVQF (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता) को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका गुणस्तर मापदण्डका बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका गुणस्तर मापदण्डका सम्बन्धमा आश्वस्त पार्ने । ● सम्बन्धन प्रकृयाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● गुणस्तर सुनिश्चिततासंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरूका बारेमा छलफल गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		च. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रमको लागि पेशागत संघहरूको भूमिका सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने । ● पाठ्यक्रम विकास प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम पाठ्यक्रम विकास सम्बन्धी निर्णय तथा वित्तीय व्यवस्था सम्बन्धी व्याख्या गर्ने ।	● पाठ्यक्रम/सीप मापदण्डको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शिक्षक/प्रयोगात्मक कक्षाको अनुपात कायम राख्ने । ● पाठ्यक्रम/सीप मापदण्डको बारेमा सुझाव संकलन गर्ने ।	● पाठ्यक्रमको पुनरावलोकन/विकासको लागि सिफारिस गर्ने ।	
		छ. नेपालमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको गुणस्तर	● गुणस्तर सुनिश्चितता सम्बन्धी वर्तमान भ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता प्रारूप (NVQF) को वर्तमान अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● गुणस्तर सुनिश्चिततामा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा संलग्न पक्षलाई सहभागी गराउने ।	● गुणस्तर सुनिश्चितताका मापदण्डको सूची तयार पार्ने	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तरका मापदण्ड/साधनका योग्यता प्रारूप र यसको मान्यता विकास गर्ने ।	● NVQF (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता)को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका गुणस्तर मापदण्डका बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका गुणस्तर मापदण्डका सम्बन्धमा आश्वस्त पार्ने । ● सम्बन्धन प्रकृयाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● गुणस्तर सुनिश्चिततासंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरूका बारेमा छलफल गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ज. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र ताि लम योग्यता प्रारूप तथा सम्बन्धन ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम यो ग्यता प्रारूप (NVQF)को अवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता तथा प्राविधिक तथाव्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम गुणस्तरको मापदण्ड /साधन योग्यता प्रारूप र त्यसको सम्बन्धन विकास गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता तथा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम सम्बन्धन प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ● NVQF (प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योग्यता) को बारेमा व्याख्या गर्ने ।	
३.	**सञ्चालन तथा व्यवस्थापन**	क. उत्तीर्ण तथा तालिमरत प्रशिक्षार्थीका लागि सहयोग ।	● शैक्षिक कोष (छात्रवृत्ति, स्टिपेन्ड) का श्रोतहरू को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● इर्न्टनशीप/औद्योगिक प्रशिक्षण/कार्यगत तालिम/रोजगारीमा नियुक्तिका बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्रशिक्षार्थी सहायतालागि अभिभावकको भूमिकाको बारेमा व्याख्या गर्ने ● ट्रेसर अध्ययनको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● सहायताको लागि आवश्यक भूमिका र जिम्मेवारीको बारेमा व्याख्या गर्नें ।	● परामर्श विधिको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने । ● दैनिक कार्यमा सीपको प्रयोग गर्ने । ● उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थी सहायता कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने । ● प्रशिक्षार्थी सहायता सम्बन्धी (छात्रवृत्ति, भत्ता, शुल्क संरचना, आवास, प्रयोगशाला सुविधा आदि) क्रियाकलापहरूसंग समन्यव गर्ने ।	**परामर्श** ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति सम्बन्धी परामर्शको बारेमा परिभाषा दिने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति सम्बन्धी परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति सम्बन्धी परामर्शको पुनर्संरचणा गर्ने । ● परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने । **सहायक सीप** ● सहायक सीपको परिभाषा दिने । ● सहायक सीपका विषयहरू को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● सहायक सीप प्रदर्शन गर्ने । छात्रवृत्ति र भत्ता ● छात्रवृत्ति/भत्ता योजनाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● छात्रवृत्ति/भत्ता योजना लागू गर्ने । **छात्रवृत्ति र भत्ता** ● छात्रवृत्ति/भत्ता योजनाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● छात्रवृत्ति/भत्ता योजना लागू गर्ने ।	● प्रशिक्षार्थी/उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थी सहायताको लागि विद्यालय व्यवस्थापन समितिसंग समन्वय गर्ने । ● परामर्शदाता लागि निर्देशिका विकास गर्ने । ● रोजगारी तथा अध्ययन भ्रमणको लागि सम्बन्ध स्थापित गर्ने । ● वित्तीय सहायताको लागि समन्वय गर्ने ।	● विद्यार्थीलाइ सहायता प्रदान गर्नको लागि नीति तर्जुमा गर्ने । ● विद्यालय सञ्चालनका विभिन्न प्रकारहरू को लागि निर्देशिका तयार पार्ने । ● एकीकृत व्यवस्थापन प्रणालीको लागि आवश्यक नीतिको विकास गर्ने । ● मानव संसाधन योजना ● पारदर्शिता सम्बन्धी नीति लागू गरिएको कुरा सुनिश्चित गर्ने ।

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ख. विद्यालयका प्रकार र तिनको व्यवस्थापन ।	● प्राविधिक विद्यालयका प्रकार र त्यसको व्यवस्थापनबारेमा व्याख्या गर्ने । ● विभिन्न प्रकारका विद्यालयमा सञ्चालनमा रहेका कोर्सका नमूनाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● नमूना प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम विद्यालयका सफलताका कथाहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने । ● आर्थिक श्रोतका लागि आवश्यक संयन्त्र (सम्बन्धमा) द्विपक्षीय समझदारीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● विद्यालयका प्रकारको सूची तयार पार्ने । ● शिक्षालय/विद्यालयको सञ्चालन संरचनाको बारे मा छलफल गर्ने । ● प्रत्येक प्रकारका विद्यालय/शिक्षालय व्यवस्थापनको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम शिक्षालयका प्रकारको बारे मा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम शिक्षालयका प्रकार तथा सो को व्यवस्थापन विधिको सूची तयार पार्ने । ● विद्यालयका प्रकार तथा सो को व्यवस्थापन सम्बन्धी विद्यमान कानुन तथा नीतिको सम्बन्धमा छलफल गर्ने । ● विद्यालयका प्रकारसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीको बारेमा छलफल गर्ने ।	
		ग. व्यवस्थापन सूचना प्रणाली ।	● हाल प्रचलनमा रहेको प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम MIS बारेमा व्याख्या गर्ने ● MIS को वर्तमान अभ्यासका क्रममा रहेका अन्तरको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्रभावकारी MIS को प्राविधिक पाटोको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● MIS को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● MIS प्रणालीसंग सम्बन्धित सीपहरूको प्रयोग गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको परिभाषा दिने । ● MIS तयार गर्ने । ● वेभसाइट सक्रिय राख्ने ।	● MIS अद्यावधिक/ स्थापना गर्ने । ● MIS र LMIS बीचको सम्बन्धको लागि समन्वय गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		घ.मानव संसाधन योजना	● उपलब्ध श्रोतका प्रकारहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● श्रोतको नक्शांनकन (मानव संसाधन, वित्तीय तथा भौतिक श्रोतहरू) को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● श्रोतको उच्चतम प्रयोग सम्बन्धी कानुनी एवं प्राविधिक व्यवस्थाको बारे मा व्याख्या गर्ने ।	● कार्य विवरण तयार पार्ने । ● मानव संसाधन यो जनाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● मानव संसाधनमा रिक्त रहेका सबै पदहरू पूर्ति गर्ने ।	● मानव संसाधन योजना तयार गर्ने । ● कर्मचारीहरूको क्षमता विकासको लागि सम्बन्धित सरोकारवालासंग समन्वय गर्ने । ● तालिमको कार्यान्वयन पक्ष सुपरिवेक्षण गर्ने ।	
		ङ. कार्यशाला व्यवस्थापन	● व्यवसाय जन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा (OHS) परिभाषित गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रममा हाल रहेको व्यवसाय जन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा (OHS)को वर्तमान अवस्था व्याख्या गर्ने । ● सुरक्षा व्यवस्थापनसंग सम्बन्धित पक्षहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने ।	● कार्यशाला/स्थलगत कार्य/प्रयोगशालामा आवश्यक सुरक्षा प्रबन्धको बारेमा व्याख्या गर्ने । कार्यशालामा रहेको सुरक्षा अवस्थाको निरीक्षण गर्ने । ● आपतकालीन अवस्थाको व्यवस्थापन गर्ने ।	● प्रत्येक कार्यक्रमको व्यवसाय जन्य स्वास्थ्य तथा सुरक्षा (OHS) को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्रत्येक कार्यक्रमको व्यवसाय जन्य तथा सुरक्षा (OHS) कायम राख्ने ।	● कार्यशाला/ प्रयोगशालाको व्यवस्थापन गर्ने । ● कार्यशाला/ प्रयोगशालाको अवस्था अनुगमन गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		च. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालन ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनका विषयहरू व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरूबारे व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनको आचार संहिता सम्बन्धी छलफल गर्ने । ● विद्यमान ऐन, विनियम व्याख्या गर्ने ।	● संस्थाको योजना व्याख्या गर्ने (रणनैतिक वाईपिओ कार्ययोजना)	● संस्था सञ्चालन विनियमको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	
४.	**संरचनागत र कानूनी व्यवस्था**	कानून र नीति ।	● विद्यमान प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम नीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तहमा रहेका कानूनी समस्याको बारेमा छलफल गर्ने (औद्योगिक प्रतिष्ठान /श्रम ऐन, नियम, निर्देशिका, अभिसन्धि/ घोषणा पत्र) । ● नीति निर्माण प्रक्रिया बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● राष्ट्रिय तथा अन्तरराष्ट्रिय ऐनहरू सम्बन्धमा छलफल गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम योजना निर्माण गर्ने । ● राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय बजारमा । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमको सन्दर्भिकता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सञ्चालनसंग सम्बन्धित आचारसंहिताको बारेमा छलफल गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमको पृष्ठभुमिको बारेमा छलफल गर्ने । ● विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● राष्ट्रिय प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम रणीतिको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम ऐनको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● संस्थागत/विद्यालय प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम निर्देशिका लागु गर्ने	● कानून र नीति बीच फरक छुट्टयाउने । ● विद्यमान प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम राष्ट्रिय नीति बारे मा व्याख्या गर्ने । ● कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयनमा स्थानीय निकायसँग समन्वय गर्ने । ● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिममा पहुँचको लागि प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम नीतिमा आधारित निर्देशिका तर्जमा गर्ने ।	● विद्यमान नीति, ऐन, नियमावली, योजना, कार्यक्रम/ संस्थागत व्यवस्था लागु गर्ने । ● समस्या र चुनौतीहरू पहिचान गर्ने । ● अन्तर पहिचान गर्ने । ● चुनौतीहरू सम्बोधन गर्नको लागि पहल/ सावधानी/तयारी लागु गर्ने । ● आवश्यक कार्यहरू को लागि सिफारिश गर्ने (तत्कालीन, दीघकालीन) ।

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
५.	**अनुसन्धान र नवप्रवर्तन**	प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अनुसन्धान	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम अनुसन्धान प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम अनुसन्धान प्रक्रियाको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थीको ट्रेसर अध्ययन गर्ने । ● LMIS को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● LMIS सञ्चालन गर्ने । ● कोर्षको मुल्याङकन गर्ने । ● कार्यक्रमको मूल्याङकन गर्ने ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अनुसन्धान प्रक्रियाको बारे मा व्याख्या गर्ने । ● अनुसन्धानका निस्कर्षहरूले गरेका सिफारिशलाई प्रसार गर्ने ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अनुसन्धान नीति निर्माण गर्ने ।
६.	**दिगो लगानी**	क. कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयन	● छोटो तथा लामो अवधिका कोर्षका प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● विभिन्न किसिमका को र्षको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारी सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।	● छोटो तथा लामो अवधिका कोर्षका प्रकारको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● विभिन्न किसिमका को र्षको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● लगानी संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयन प्रक्रियाको बारे मा व्याख्या गर्ने ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कोषको आवश्यकता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने	● कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयन प्रक्रियाको बारे मा व्याख्या गर्ने ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कोषको आवश्यकता सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ● कार्यक्रम/परियोजना कार्यान्वयनका लागि वित्तीय व्यवस्थापनका नियम तथा जिम्मेवारीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम कोषको लागि पहल गर्ने । ● सिक्ने, कमाउने अनि तिर्ने नीति विकास गर्ने । ● दिगो लगानी सम्बन्धी नीति निर्माण गर्ने ।

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ख. श्रोत व्यवस्थापन	● उपलब्ध श्रोतका प्रकार को बारेमा व्याख्या गर्ने ● श्रोतको नक्शांकन सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने (मानव संशाधन वित्तीय तथा भौतिक श्रोत) ● श्रोतको उच्चतम प्रयोगका सम्बन्धमा रहेका कानूनी/प्राविधिक व्यवस्था बारेमा व्याख्या गर्ने ।	**भौतिक श्रोत व्यवस्थापन** ● भौतिक श्रोतहरूको सूची तयार पार्ने (वर्कशप/ स्थलगत कार्यस्थल/ प्रयोगशाला) । ● भौतिक श्रोत आडिटको बारेमा व्याख्या गर्ने । **वित्तीय श्रोतको व्यवस्थापन** ● कार्यक्रमको बजेट तयार पार्ने । ● प्रगति विवरण तयार पार्ने । ● बजेटका श्रोतको पहिचान गर्ने । ● वित्तीय नियन्त्रण संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम श्रोत व्यवस्थापनको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● पूर्वाधारको व्यवस्थापन र अद्यावधिक गर्ने । ● साधन र उपकरणको व्यवस्थापन अद्यावधिक गर्ने । ● वार्षिक योजना र बजेट तयार पार्ने । ● त्रैमासिक रुपमा योजना पुनरावलोकन गर्ने । ● प्रगति विवरण तयार पार्ने । ● शुल्क/राजश्व संकलन योजना तयार पार्ने । ● कार्यस्थल मर्मत सम्भार योजना तयार पार्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम श्रोत आडिट गर्ने ।	● भौतिक (साधन/उपकरण पूर्वाधार) । ● भौतिक पूर्वाधारको आवश्यकता सम्बन्धमा समन्वय गर्ने । ● खरिद योजना तयार पार्ने । ● खरिद कार्यका लागि समन्वय गर्ने । वित्तीय श्रोत साधन ● आम्दानीका उपायहरू पहिचान गर्ने । ● आम्दानी सृजनाको लागि समन्वय गर्ने ।	
		ग. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम प्रशासन र लगानी	● विद्यमान नियम, कानून, नीति तथा अभ्यासको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● दिगोपनाको लागि आवश्यक संयन्त्रको बारेमा छलफल गर्ने । ● समस्या र चुनौतीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● विद्यमान नियम, कानून, नीति तथा अभ्यासको बारे मा व्याख्या गर्ने । ● दिगोपनाको लागि आवश्यक संयन्त्रको बारेमा छलफल गर्ने । ● समस्या र चुनौतीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● विद्यमान नियम, कानून, नीति तथा अभ्यासको बारे मा व्याख्या गर्ने । ● दिगोपनाको लागि आवश्यक संयन्त्रको बारेमा छलफल गर्ने । ● समस्या र चुनौतीको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● नियम, कानून तथा विनियमको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम बजेटको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● YPO कार्ययोजना र कार्यक्रम कार्यावन्यन पुस्तिका (PIM) तयार पार्ने । ● बजेट योजना तयार पार्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
७.	**उद्योग तथा तालिम प्रदायक (आईआई) बीचको सम्बन्ध र समन्वय**	क. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा सार्वजनिक-निजी साझेदारी	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा सम्भावित लाभगाही सरोकारवाला बारेमा व्याख्या गर्ने । ● सार्वजनिक- निजी साझेदारीका विद्यमान व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● संस्थाहरूका सफलताका कथाहरू व्याख्या गर्ने ।	● सार्वजनिक-निजी साझेदारीको परिभाषा दिने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्बन्धमा सार्वजनिक तथा निजी संस्थाहरू सँग अन्तक्रिया गर्ने । ● सार्वजनिक-निजी साझे दारी सम्बन्धी निर्देशिकको को बारेमा व्याख्या गर्ने । ● समझदारी पत्रका विषयहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने ● रोजगारी/आवश्यकता/ थप सहयोग/समझदारी पत्रको लागि समन्वय गर्ने ।	● सार्वजनिक-निजी साझेदारीको परिभाषा दिने । ● सार्वजनिक-निजी साझेदारीका विभिन्न नमूनाहरू का बीच तुलना गर्ने । ● विभिन्न संस्था तथा उद्योगहरूसँगको संजाल निर्माणलाई व्यवस्थित गर्ने । ● आवश्यकता अनुरूप संस्था उद्योगहरूसँग सम्बन्ध विस्तार गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा सम्भावित लाभगाही सरोकारवालाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● विद्यमान व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● संस्थाहरूका सफलताका कथाहरू व्याख्या गर्ने । ● विभिन्न संस्था तथा उद्योगहरू सँगको संजाल निर्माणलाई व्यवस्थित गर्ने । ● आवश्यकता अनुरूप संस्था तथा उद्योगहरूसँग सम्बन्ध विस्तार गर्ने । ● व्यवसाय पुर्व तयारी केन्द्र कार्यान्वयनको लागि समन्वय गर्ने ।	● प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम सार्वजनिक (निजी साझेदारी नीति निर्माण गर्ने । ● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सार्वजनिक (निजी साझेदारी ऐन निर्माणको लागि पहल गर्ने । ● व्यवसाय पूर्वतयारी के न्द्रको लागि निर्देशिका बनाउने ।
		ख. समन्वय	● उद्योगका प्रकृतिका बारे मा व्याख्या गर्ने । ● मुख्य/क्षेत्रगत रोजगार दाता संघहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● उद्योगको अभिरुचिलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम कार्यक्रमसंग मिलाउने । ● सीप विकास चक्रमा प्राविधिक व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम सरोकारवालाहरूको संलग्नताको व्याख्या गर्ने ।	● विभिन्न सरोकारवालाहरूसँगको समन्वयको महत्व सम्बन्धमा व्याख्या गर्ने ।		● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिमका विभिन्न सरोकारवालाहरूसंग समन्वय गर्ने । (स्थानीय सरकार, पेशागत संस्था, उद्योग, शिक्षक-अभिभावक संघ) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सरोकारवालाहरूसंग सम्बन्धित समस्या र चुनौतीहरू सम्बोधन गर्ने ।	

क्रसं	क्षेत्र	विषय	निजी क्षेत्र/ रोजगारदाता	सहयोगी कार्य गर्ने समुह	कार्यान्वयन समुह	समन्वय समुह	नीति निर्माण समुह
		ग. परामर्श र रोजगारी ।	● परामर्श (मार्गनिर्देशन) को शुरुवाती, मध्य र अन्तिम तहको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● योग्य परामर्शदाताहरूको पहिचन गर्ने ।	● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शको परिभाषा दिने । ● परामर्शको महत्वको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शको पुनसंरचना गर्ने ● परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने ।	● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शको परिभाषा दिने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शका विधिहरूको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● शैक्षिक र जीवनवृत्ति परामर्शको लागि सिफारिस गर्ने । ● परामर्श प्रदान गरेको अभिलेख राख्ने ।	● रोजगारीका विभिन्न सरोकारवालाहरूसँग समन्वय गर्ने ।	
		घ. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम उद्यमशीलता ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तलालिम व्यवसाय तयारी केन्द्रको बारेमा व्याख्या गर्ने	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम व्यवसाय तयारी केन्द्र र लगानी संयन्त्रको बारेमा व्याख्या गर्ने ।	● उद्यमशीलताको लागि सम्बन्ध स्थापित गर्ने ।	● प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम व्यवसाय तयारी केन्द्रको व्यवस्थाको बारेमा व्याख्या गर्ने । ● व्यावसाय तयारी केन्द्र स्थापनाको लागि सरोकार वालासंग समन्वय गर्ने ।	

अनुसुची २

A

Access: The means or opportunity to approach or enter into a TVET for gaining knowledge, skills and attitude. (TVET Policy, 2012).

पहुँच: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका अवसरहरुवाट ज्ञान, सीप र अभिवृत्ति प्राप्त गर्नका लागि सजिलो अवस्था ।

Accreditation: The action or process of officially recognizing TVET institutions as having a particular status or being qualified to provide quality TVET education.

स्तरीकरण: निर्धारित मापदण्ड अनुरुप सञ्चालन भएका शिक्षालय वा तालिमा संस्थाले सञ्चालन गर्ने तालिम कार्यक्रमको स्तरमा समानता ल्याउने औपचारिक प्रणाली ।

Act: A statutory plan passed by parliament or any legislature which is a "bill" until enacted and becomes law. e.g. TVET ACT, 2045

ऐन: संसदले स्वीकृत गरेको विद्देयक जस अन्तर्गत तत्सम्बन्धी नियमावली विनियमावली एवं निर्देशिकाहरु बनाउन सकिन्छ जस्तै: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद् ऐन ।

Attitude: A behavior of the learner based on settled way of thinking, opinion or feeling about something

मनोवृति: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक सीप र कामप्रति प्रशिक्षार्थीको मनोधारणा ।

Career Counseling: Is a process which helps to understand the world of work in order to make career, educational and life decisions.

जीवनवृत्ति परामर्श: प्राविधिक तथा व्यावसायिक क्षेत्रमा वृति विकास, भविष्यमा लिइने शिक्षा, अगाडिको शिक्षा एवं सम्पूर्ण जीवन यापनका विषयमा कामको संसारमा जानको लागि दिइने परामर्श सेवा, तालिम र कामको संसारलाई बुझाउनका लागि दिइने सल्लाह ।

Affective Domain: Involves skills which emphasize an attitude, feeling, emotion, or degree of acceptance and rejection.

प्रभावकारी क्षेत्र: मनोवृति, अनुभूति, संवेग वा स्वीकार्यता र अस्वीकार्यताको तहलाई जोड दिने किसिमको प्राविधिक सीप र हौसला ।

ASK or KSA: Knowledge, Skill and Attitude generally applied in TVET Training.

ए. एस. के. अथवा के. एस. ए.: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीमप्रतिको ज्ञान सीप र मनोधारण ।

Assessment: In TVET, the term assessment refers to the wide variety of methods or tools that are used to evaluate, measure, and document the readiness, learning progress and skill acquisition of learners

परिक्षण : प्राविधिक तथा व्यावसायिक प्रशिक्षार्थीहरुले सिकेको सीपले निजलाई के कति काम प्रति तत्पर बनायो र के कति सिक्यो वा के कति सिक्न बाँकी छ भन्ने कुरालाई तोकिएको मापन प्रणाली प्रयोग गरी जाच्ने कार्य ।

C

CIPP: An acronym for Context, Input, Process and Product. It is an evaluation model that requires the evaluation of context, input, process and product in judging a program's value

सि. आई. पी. पी.: यो एउटा सन्दर्भ (Context), लगानी (Input), प्रक्रिया (Process) र उत्पादन (Product) को संक्षिप्त रुप हो। यो एउटा मूल्याङकन गर्ने तरीका हो जसले सन्दर्भ, लगानी, विधि र वस्तुहरुका जाँच गरेर तालिम कार्यक्रमको समग्र मूल्याङकन गर्दछ ।

Cognitive Domain: Involves the development of mental skills and the acquisition of knowledge

ज्ञानको क्षेत्र: ज्ञान आर्जन गर्ने मानसिक सीप वा अवस्था ।

Competency: The ability (including knowledge, skills and attitudes) to perform a task effectively and efficiently according to established standards.

सक्षमता: तोकिएको मापदण्ड अनुरुप कुनै पनि प्राविधिक तथा व्यावसायिक काम उपयुक्त ज्ञान, सीप र सकारात्मक मनोवृतिका साथ सम्पन्न गर्ने क्षमता ।

Course: A series of lectures or lessons in a particular subject, leading to an examination or qualification. (CTEVT definition)

कोर्ष: तोकिएका खास विषयका विभिन्न पाठ र कक्षाहरुको सङगालो जसको निश्चित अवधि तोकिएको हुन्छ र जसलाई परीक्षा, प्रमाणपत्र र निश्चित योग्यतासँग जोडिएको हुन्छ । यो अल्पकालिन र दिर्घकालिन दुवै हुन सक्छ ।

Criteria: A set of standards by which something is judged as Good or Bad, Ok or Not Ok of performance.

आधारहरु: मापदण्डको सङगालो जसले कुनै प्राविधिक तथा व्यावसायिक कार्यसम्पादन ठीक छ वा छैन भनी जाँच्न सघाउ पुचाउछ ।

Criterion Reference Test (CRT): Consists of criteria used to evaluate performance of a person.

सी. आर. टी.: आधार (Criterion), सन्दर्भ (Reference) र परीक्षण (Test) शब्दको संक्षिप्त रुप हो । जसले व्यक्तिको कार्य सम्पादनको जाँच गर्दछ ।

CTEVT: Abbreviation for Council for Technical Education and Vocational Training, an apex body of TVET under MoEST in Nepal

सि. टि. ई. भि. टि.: यो प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्को संक्षिप्त रुप हो। यो संस्था प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम क्षेत्रको शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गतको उपल्लो निकाय हो ।

Curriculum Guide: A document that contains purposes, descriptions, course structure, weightage, competencies, entry criteria, evaluation system and level of certification.

पाठ्यक्रम निर्देशिका: एउटा यस्तो दस्तावेज हो, जहाँ कोर्षकोउद्धेश्य, विस्तृत विवरण, ढाँचा, सक्षमताका भारहरु प्रवेशका लागि निम्नतम योग्यता, मूल्याङकन प्रणाली, प्रमाण पत्रको स्तर समेटिएका हुन्छन् ।

Curriculum: An education system designated to produce workforce in nation. e.g. TVET Curricula .

पाठ्यक्रम: राष्ट्रको लागि प्राविधिक तथा व्यावसायिक जनशक्ति उत्पादन गर्न तयार गरिएको एउटा शैक्षिक पाठ योजनाको दस्तावेज ।

D

Data: Information collected for specific purposes using a technique for reference or analysis.

सूचाङ्क: तोकिएको ढाँचामा विश्लेषण गरेर खास उद्धेश्यका लागि सङकलन गरिएका प्राविधिक तथ्य र अङकहरु ।

Discovery Learning: Discovery learning is an inquiry-based, learning that takes place in problem solving situations where the learner draws on his or her own past experience and existing knowledge to discover facts and relationships and new truths to be learned.

खोजमूलक सिकाइ: आफूसँग भएको विगतको व्यावसायिक अनुभव र ज्ञानको प्रयोग गरेर सिकिने जिज्ञासामा आधारित सिकाइ जसले नयाँ नयाँ तथ्यहरु पत्ता लगाउन सहयोग पुर्‍याउछ ।

Dual Training Model: It is a training modality that combines theoretical and practical trainings. In this modality, learning takes place alternately in two venues: the school or training center and the company or workshop.

द्वैध तालिम नमूना: यो प्राविधिक तालिमको त्यस्तो नमूना हो जसमा सैद्धान्तिक र व्यावहारिक तालिमको समिश्रण हुन्छ । यस्तो तालिम सैद्धान्तिक पक्षको लागि शिक्षालय वा तालिम संस्थामा सञ्चालन हुन्छ भने व्यावहारिक पक्षको लागि उद्योग वा कार्यालयमा सञ्चालन हुन्छ ।

Duty: An arbitrary or convenient grouping of similar or related tasks perform in an occupation. It generally contains the list of 8-12 skills.

कार्य/काम: समान किसिमका स-साना कार्यहरुको समूह जुन एउटा प्राविधिक पेशाको कामलाई सम्पादन गर्न आवश्यक पर्दछ । स-साना सामन्यतया ड्युटीमा ८ देखि १२ वटा सीपहरु स-साना कार्यहरु पर्दछन् ।

E

Effective and Efficiency: General terms used for evaluating services in terms of achievement of performance objective/s and outcomes.

प्रभावकारी एवंम दक्षता: कुनै पनि प्राविधिक कार्यक्रमको नतिजा र सम्पन्नतालाई मूल्याङकन गर्दा प्रयोग गरिने शब्दहरु । प्रभावकारी भन्नाले तोकिएको समय र बजेट सीमा भित्र सम्पन्न भएको कार्य भन्ने बुझिन्छ भने दक्षता भन्नाले गरेको कार्यको गुणस्तर भन्ने बुझिन्छ ।

Employability skills: Employability skills are transferable skills needed by an individual to make them 'employable' along with good technical understanding and subject knowledge.

रोजगारीमूलक सीप: रोजगारीलाई सहयोग पुचाउने किसिमको प्राविधिक एवंम व्यावसायिक सीप, ज्ञान र तालिम ।

Employer: A person or company that provides a job paying wages or a salary to one or more people .

रोजगारदाता : प्राविधिक तालिम लिएका युवाहरुलाई उचित तलब वा पारिश्रमिक सहित काममा लगाउने व्यक्ति, कम्पनी वा संस्था ।

Entry Level Skills: Entry level skills are those skills needed for the starting point in the employment market

प्रवेश तहका सीपहरु: रोजगारीको बजारमा शुरुमा प्रवेश पाउनका लागि आवश्यक पर्ने आधारभूत ज्ञान र सीपहरु ।

Equity: Fairness or impartiality towards all concerned, based on the principles of even- handed dealing. .

समानता: विना पूर्वाग्रह र पक्षपात तालिम र रोजगारीका अवसरहरु प्रदान गर्ने काम ।

Equivalence: Refers to equivalence between and within the qualifications which allows learners to accelerate the acquisition of qualifications within the same qualifications framework or can be used in facilitating international cross recognition. .

समकक्षता: योग्यताहरुको बिचमा वा तिनीहरुभित्रै समान स्तरको योग्यता भनी प्रमाणित गर्ने काम । एउटै योग्यता प्रारुप (Qualification frame work) भित्र प्रशिक्षार्थीहरुले अन्य योग्यता ग्रहण गर्न पाउछन् । यसले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाउनलाई पनि सहयोग पुचाउछ ।

Ethical Behaviors: Are values consistent with society and individuals.

नैतिक व्यवहार: मूल्य एवम् मान्यताहरु जुन समाज र व्यक्ति सापेक्ष भएमा उक्त मूल्य मान्यतालाई नैतिक व्यवहार भनिन्छ ।

Evaluation: Is a systematic determination of a subject's merit, worth and significance, using criteria governed by a set of standards. e.g. TVET Evaluation System.

मूल्याङकन: तोकिएका मापदण्ड अनुरुप कुनै परिक्षार्थी वा तालिम कार्यक्रमको स्तर, गुण, दोष र महत्वको योजनाबद्ध रुपमा जाँच्ने काम ।

Expansion: Is program or faculty extension and addition in TVET.

विस्तार: प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा "विस्तार" भन्नाले तालिम कार्यक्रम वा संस्था संकाय थप भन्ने बुझिन्छ ।

Experiential Learning: Is the process of learning through experience and is more specifically defined as learning through reflection on doing.

परीक्षणगत सिकाइ: अनुभवबाट सिक्ने सिकाइ अथवा काम गर्दाको अनुभव र यसको प्रतिविम्वनबाट हुने सिकाइ ।

Expert: A person with a high level of knowledge or skill relating to a particular subject or activity.

विशेषज्ञ: कुनै खास विषय वा कार्यको लागि उच्च स्तर को ज्ञान, सीप र अनुभव भएको व्यक्ति ।

Explanation: The act or process of making something clear or easy to understand.

व्याख्या: कुनै सीप वा प्रविधिसँग सम्बन्धित कुरालाई सामान्य प्रशिक्षार्थीहरुले बुझ्ने किसिमले बताउने काम ।

F

Facilitation: An instructional strategy to lead people through a process toward agreed-on objectives in a manner that encourages participation, ownership and productivity from all involved.

सहजीकरण: कुनै पनि तालिम कार्यक्रम, गोष्ठी र सेमिनार आदिमा तिनीहरुका स्वीकार गरिएका उद्वेश्यहरु अनुसार छलफल गर्दा सबै सहभागीहरुलाई उक्त गोष्ठी, सेमिनारप्रति सकारात्मक र उत्साही तुल्याई आफ्नै कार्यक्रम हो भन्ने अनुभूती सिर्जना गर्ने एउटा प्रशिक्षण रणनीति ।

Facilitator: someone who helps to bring about an outcome (such as learning, productivity, or communication) by providing indirect or unobtrusive assistance, guidance or supervision.

सहजकर्ता: पक्ष विपक्षमा प्रस्तुत नभईकन सहयोग, सल्लाह र निर्देशन दिएर तालिम गोष्ठीका नतिजाहरु निकाल्ने व्यक्ति जसले सहभागीहरुका बिच व्यापक छलफल चलाउँदछ ।

Formative Assessment: Informal assessment procedures conducted by teachers during the learning process in order to modify teaching and learning activities to improve student attainment

सुधारात्मक मूल्याङकन: सिक्ने र सिकाउने क्रियाकलापहरुमा आवश्यक सुधारका लागि प्रशिक्षकले प्रशिक्षार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धिका सम्वन्धमा गर्ने अनौपचारिक मूल्याङकन वा जाँच ।

G

Goal: An observable and measurable end result having one or more objectives to be achieved within more or less fixed timeframe.

लक्ष्य: देख्न र मापन गर्न सकिने यो एउटा निश्चित समयावधि भित्रको अपेक्षित अन्तिम नतिजा जस्मा एक वा एक भन्दा बढी उदेश्यहरु आवद्ध गरिएका हुन्छन ।

Graduate: A person who has successfully completed a course of study or training.

उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थी: कुनै पनि प्राविधिक कोर्ष सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने प्रशिक्षार्थी ।

I

In-service: Is a kind of training which helps employees to attend special courses for improvement of their skills or to learn about new developments in their field.

सेवाकालीन तालिम: काम गरिरहेको वा सेवामा रहेका कामदारहरुलाई निजहरुको सीप र ज्ञानमा अद्यावधिकता ल्याउन वा त्यसलाई समय सापेक्ष तुल्याउन वा त्यसमा सुधार ल्याउन दिइने विशेष किसिमको तालिम ।

Instructor: A person who teaches practical skills.

प्रशिक्षक: व्यवहारिक वा व्यावसायिक सीप सिकाउने व्यक्ति ।

Integration: The combining of two or more things so that they work together effectively.

एकिकृत: प्रभावकारी ढंगले काम गराउनका लागि दुई वा दुई भन्दा बढी कुराहरुलाई मिलाएर सँगसँगै काम गर्नु ।

IPO: Stands for Input, Process and Output. The inputs represent the flow of data and materials into the process from the outside. The processing step includes all tasks required to effect a transformation of the inputs. The outputs are the data and materials flowing out of the transformation process.

आई.पि.ओ.: लगानी (Input), प्रक्रिया (Process) र उत्पादित वस्तु (Product) को संक्षिप्त रुप । सामाग्री र सूचाङ्कहरुलाई उपयोग गरेर कुनै प्रक्रिया मा हालिन्छ र उक्त प्रक्रियावाट अपेक्षित नयाँ वस्तु वा नतिजा (Output) को रुपमा निस्कन्छ ।

ISD: Instructional Systems Design (ISD): model is an organized procedure that includes steps of analyzing, designing, developing, implementing and evaluating instruction to improve the quality and effectiveness of instruction and to enhance learning. It is mostly used in occupational curriculum development.

आई.एस.डी. प्रशिक्षण(Instructional), प्रणाली (System) र निर्माण (Design) को संक्षिप्त रुप। प्रशिक्षणमा सुधार र सिकाईलाई प्रभावकारी बनाउन संगठित तरिका ले चरणबद्ध रुपमा गरिने विश्लेषण, डिजाईन, विकास, कार्यान्वयन र मूल्यांकन गर्ने एउटा भरपर्दो नमूना हो । जुन प्राय पेशागत पाठ्यक्रम विकासमा प्रयोग गरिन्छ ।

IT (Illustrated Talk): An instructional method used in presenting information using verbal and visual illustrations

आई.टी.(प्रदर्शित छलफल): बोलेर वा श्रव्य-दृश्य सामाग्री प्रयोग गरेर प्रशिक्षार्थीहरुलाई सिकाउने वा प्रशिक्षण गर्ने एउटा तरीका हो ।

J

Job description: A description that specifies the roles, responsibility and prerequisite of a job.

कार्य विवरण: गर्नु पर्ने कामहरुको विस्तृत विवरण जसमा कामदारको भूमिका, जिम्मेवारी र उक्त कामको पूर्व आवश्यकताहरुको व्याख्या गरिएको हुन्छ ।

Job specification: A description of job performance standard of quality assurance.

कामको विवरण: गरिने कामको गुणस्तर नियन्त्रण वा आवश्यकताको लागि तोकिने कार्य सम्पादन गुणस्तर को विवरण ।

Job title: A name given to collection of duties of an occupation. .

कामको शीर्षक: पेशाको लागि गर्नुपर्ने काम तथा कर्तव्यहरुको संगालोलाई दिईने शीर्षक वा नाम ।

Job: a paid position of regular employment.
काम: नियमित रोजगारीको लागि तलब दिएर नियुक्ति गरिने पद ।

K

Knowledge: Facts, information, and skills acquired through experience or education, the theoretical or practical understanding of a subject .

ज्ञान: अनुभव र शिक्षाबाट आर्जन गरिएका तथ्य, सूचना र सीपहरु जसबाट कुनै विषयको सैद्धान्तिक र व्यावहारिक पक्षलाई बुझ्न र बुझाउन सजिलो पर्दछ ।

L

Learning domains: Area of teaching and learning that includes; skill, knowledge and attitude.

सिकाई क्षेत्र: सीप, ज्ञान र मनोवृति समावेश भएको शिक्षण सिकाईको क्षेत्र ।

Learning Guide: A manual that shows the contents and visualization, sequential learning activities, objectives and test items.

सिकाइ निर्देशिका: सिकाईका उद्देश्यहरु, विषय वस्तु, श्रव्य-दृश्य सामग्री, क्रमिक सिकाई क्रियाकलापहरु र प्रशिक्षण वा अभ्यासका लागि प्रश्न पत्रहरु समावेश भएको पुस्तिका ।

Learning Outcome: The end results of teaching-learning process

सिकाई नतिजा: प्राविधिक तालिम र सिकाई प्रक्रियाको अन्तिम प्रतिफल ।

Legislation: Is collection of laws, acts,directives, rules and regulations which has been promulgated (or "enacted") by a legislature

विधान: कानूनहरुको सङगालो जसमा ऐन,नियमहरु र विनियमहरु सबै पर्छन् ।

LMIS: Labor Market Information System is systems, mechanisms, or process for gathering, organizing, providing and analyzing information about the condition of the labor market, occupations, jobs , including key changes taking place within the employment, jobs and the occupations

एम.आई.एस.: श्रम बजार सूचना प्रणालीको संक्षिप्त रुप जसले श्रम बजारको प्रणालीको सूचनाहरुलाई विस्तृत रुपमा संगठित गर्ने, विश्लेषण गर्ने र यस क्षेत्रमा के कस्ता परिवर्तन आएका भएका छन् भन्ने बारे जानकारी राख्ने काम गर्दछ ।

Log Frame: Another name for Logical Framework, which is a planning tool consisting of a matrix which provides an overview of a project's goal, activities and anticipated results .

लग फ्रेम: तार्किक प्रारुपको अर्को नाम । यो एउटा परियोजना तर्जुमा गर्ने तरीका वा ढाँचा हो । यसमा परियोजनाको उद्देश्य, क्रियाकलाप र लक्षित नतिजाहरु एउटा तालिका (Matrix) मा उल्लेख गरिएको हुन्छ ।

M

Management: The process of achieving objectivesthrough dealing with or controlling things or people. e.g. TVET Management System.

व्यवस्थापन: मानव संशाधन र अन्य साधन स्रोतको उपयोग गरेर शिक्षालय वा तालिम केन्द्रका उद्देश्यहरु पूरा गर्ने कार्य ।

Manual Work: relating to or done with the hands.

हातले गर्ने काम: प्राविधिक वा व्यावसायिक सीपलाई मानिसले हातले सम्पादन गर्ने काम ।

Mapping: An operation that associates each element of a given set (the domain) with one or more elements of a second set (the range).

नक्साङ्कन: एउटा समूहका कार्यका अवयवहरुको दोस्रो समूहका कार्यहरुका अवयवहरुसँग सम्बन्ध स्थापित गर्ने काम ।

Mastery Learning: Refers to a category of instructional methods which establishes a level of performance that all students must master before moving on to the next unit.

निपूर्ण सिकाई: यस्तो किसिमको सिकाईको तरिकाका जसबाट सम्पूर्ण प्रशिक्षार्थीहरुले उपल्लो तहको कार्य सम्पादन गर्न सक्दछन् र त्यसपछि अर्को सिकाई तर्फ लाग्दछन् ।

Micro, Meso, Macro: These are the level of analysis where a meso-level analysis indicates a population size that falls between the micro- and macro-levels, such as a community or an organization. However, meso-level may also refer to analyses that are specifically designed to reveal connections between micro- and macro-levels.

माइक्रो, मेसो,म्याक्रो: कुनै विषयको विभिन्न तहमा हुने विश्लेषण । माइक्रो तहमा सुक्ष्म विश्लेषण हुन्छ भने म्याक्रो तहमा समष्टिगत विश्लेषण हुन्छ। मेसो तहको विश्लेषणले जनसंख्याको त्यो आकारलाई संकेत गर्दछ जुन माइक्रो र म्याक्रो तहको वीचमा रहनेछ र दुवै लाई आवश्यक पर्दछ । यो बाहेक मेसो तहले माइक्रो र म्याक्रो तह दुवैको बीचको सम्बन्धमा पनि प्रकाश पार्दछ ।

MIS:. MIS is the acronym for Management Information Systems. It is an information system used for decision-making, and for the coordination, control, analysis, and visualization of information in an organization.

एम.आई.एस.: व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको संक्षिप्त रुप जसले सूचनाहरुलाई विस्तृत रुपमा संगठित गर्ने, विश्लेषण सङगठित गर्ने र त्यस क्षेत्रमा के कस्ता परिवर्तन आएका वा भएका छन् भन्ने बारे जानकारी राख्ने काम गर्दछ । यो सूचना प्रणाली विद्युतीय र मानिस दुवैबाट हुन सक्दछ। कुनै संस्थालाई निर्णय लिन, समन्वय गर्न, तथा विश्लेषण आदि गर्न यो प्रणालीको उपयोग गरिन्छ ।

Mission: A mission statement is a short statement of why an organization exists, what its overall goal is, identifying the goal of its operations.

परिकल्पना: संस्था किन स्थापित गरिएको र के को लागि स्थापित गरिएको भन्ने कुरालाई छोटो तरिकाले उल्लेख गरिएको विवरण ।

Mobile Training: Is a flexible approach to provide training via the Internet or network using personal mobile devices, such as tablets and smartphones to obtain learning materials through mobile apps, social interactions and online educational hubs.

घुम्ती तालिम: तालिमको यो लचिलो धारणा हो। यस्तो तालिममा इन्टरनेट, नेटवर्क, मोबाईल सेट, स्मार्टफो नट्याबलेट आदिको उपयोग गरिन्छ। साथै सामाजिक अन्तरक्रियालाई पनि उत्तिकै महत्व दिईन्छ ।

Monitoring: A process of continuing collection and analysis of data of an ongoing development intervention. Its aim is to provide indications of the extent of progress and achievement based on set objectives. E.g. TVET Monitoring System.

अनुगमन: सञ्चालन भइरहेको कार्यक्रम वा प्राविधिक परियोजनाहरुमा उद्धेश्य अनुरुप तोकिएका कामहरु ठीक ढंगले भै रहेका छन कि छैनन् भन्ने विषयमा समय समयमा अवलोकन गर्नु। तोकिएका कामहरु ठीक ढंगले भै रहेका छन कि छैनन् भन्ने विषयमा समय समयमा अवलोकन निरीक्षण गरी आवश्यक तथ्याङ्क र सुचना सङकलन गरेर सुधारात्मक किसिमको परिक्षण गर्ने काम।

N

National Occupational Skills Standards (NOSS): Is a performance specification expected from competent personnel to be qualified for a skill related profession

एन. ओ. एस. एस.: यो राष्ट्रिय (National), पेशागत (Occupational), सीप (skill) र प्रमाणिका स्तर (standard), को संक्षिप्त रुप हो । सीपसंग सम्बन्धित पेशाको लागि योग्य मानिएका प्रशिक्षार्थीबाट अपेक्षा गरिएको कार्य संपादन गुणस्तर (Performance specifications) उल्लेख गरिएको पुस्तिका ।

National Skill Testing Board (NSTB): Is an autonomous body which introduces a system of occupational classification, development of skill standards, skill testing and certification.

एन. एस. टि. बि.: राष्ट्रिय (National) सीप (Skill) परीक्षण (Testing) समिति (Board) को संक्षिप्त रुप । यो एउटा संरचनात्मक व्यवस्था हो जसले पेशागत बिश्लेषण, सीप प्रमाणिका निर्माण, सीप परीक्षण र प्रमाण पत्र बितरण सम्बन्धि एउटा बिशेष प्रणालीलाई लागू गर्दछ ।

Nepal Vocational Qualifications System (NVQS): Is a pathway of progression from informal short courses to the formal TVET programs.

एन. भि. क्यु. एस.: नेपाल (Nepal) व्यावसायिक (vocational) योग्यता (qualification) प्रणाली (system) को संक्षिप्त रुप हो । अनौपचारिक अल्पकालिन तालीमबाट औपचारिक प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका कार्यक्रम तर्फ जाने एउटा बाटो हो । यसले वृत्ति बिकासमा सहयोग पुच्याउछ ।

Norm-Referenced Test (NRT): Is a type of test, in which judgment is made on the basis of comparison in a predefined population, with respect to the trait being measured.

एन. आर. टि.: नर्म (Norm) सन्दर्भ (Reference) जाचँ (Test) को संक्षिप्त रुप । पुर्व परिभाषित जनसङ्ख्या तुलनाको आधारमा गरिने जाँच । यसमा तोकिएका नर्मस्को आधारमा परीक्षण गरिन्छ ।

O

Objective: An objective is a specific end which aims to achieve within a time frame by available resources.

उदेश्य : उदेश्य भनेको एउटा निश्चित गन्तव्य हो । जसलाई एउटा निश्चित समय अवधिमा निश्चित साधन स्रोतहरुको प्रयोग गरेर प्राप्त गर्न लिइएको हुन्छ ।

Occupation Analysis: Is a process that systematically analyzes a job in terms of specific duties and tasks that competent workers must perform

पेशा विश्लेषण: सक्षम कामदारले गर्नु पर्ने काम र पुरा गर्नु पर्ने जिम्वेवारी पत्ता लगाई उसको पुरै पेशाको विश्लेषण गर्ने विधि ।

Occupation: Is an activity in which one engages, devotes in regular work, for means of getting a living.

पेशा: पारिश्रमिक वा तलव पाएर नियमित रुपले जीवन यापनको लागि गरिने कामलाई पेशा भनिन्छ ।

Occupational Instructional Skills. (OIS): Is an activity to develop the instructional materials like lesson plan, visuals and other necessary things to teach a skill by instructor after completion of OSU in the actual place.

पेशागत प्रशिक्षण सीप (ओआईएस): पेशागत प्रशिक्षण र सीप को संक्षिप्त रुप । साना उधोग वा कार्यालयमा पेशागत सीप (ओएसयु) को वढोत्तरी गरिसके पछि सीप सिकाउन प्रशिक्षकलाई आवश्यक पर्ने प्रशिक्षण सामाग्री, पाठ योजना, श्रव्यदृष्य सामाग्री आदि तयार गर्ने कार्यलाई ओ. आई. एस. भनिन्छ ।

Occupational Profile (OP): A graphic portrayal of all the duties and associated task statements important to workers in a given occupation. OP contains: duties, tasks, tool and equipment list, job entry requirements, occupation holder's characteristics, career paths and future concerns.

पेशागत विबरण: यसमा कामदारहरुले गर्नु पर्ने महत्वपूर्ण कामहरु उल्लेख गरिएको हुन्छ । यस भित्र खास गरेर साना ठुला काम, औजार उपकरणको सूची, काम प्रतिको योग्यताहरु काम गर्ने मान्छेमा हुनु पर्ने बिशेषताहरु, वृति विकासका वाटाहरु र भविष्यसंग संम्बन्धित कुराहरु उल्लेख गरिएका हुन्छन् ।

Occupational Skill Standard (OSS): Specify performance that people are expected to achieve in their occupation, and the knowledge and skills they need to perform effectively.

पेशागत सीप मापदण्ड (ओएसएस): कामदारहरुले आफ्नो पेशामा संपादन गर्नु पर्ने कामको अपेक्षित स्तर र सो को लागि आवश्यक पर्ने अपेक्षित ज्ञान र सीपको स्तर ।

Occupational Skill Upgrading (OSU): Is a program especially designed for instructors to upgrade their existing occupational skills and knowledge and proficiency by working in their trade specific workplaces like industries, workshops, technical vocational institutions and firms.

पेशागत सीपको बढोत्तरी (ओएसयु): काम गरिरहेको कामदारहरुको, भइरहेको सीप र ज्ञानलाई अभिवृद्धि गर्न उधोग वा कार्यशालामा निजहरुलाई पठाई निजहरुको सीप र ज्ञानमा अभिवृदि ल्याउनुलाई ओ. एस. यु भनिन्छ ।

On the Job Training (OJT): An instructional method where instruction is provided at the place of work rather than in a training center.

कार्यगतस्थलको तालिम (ओजेटी): शिक्षालय वा तालिम केन्द्रमा भन्दा उधोग वा कार्यालय वा साच्चिकै आफूलेपछि गएर काम गर्नु पर्ने ठाउँमा दिईने प्रशिक्षणलाई कार्यगत तालिम भनिन्छ। यसमा गरेर सिक्ने सिद्धान्तलाई अपनाईन्छ ।

Open Entry/Open Exit:
An administrative device which allows the learner to enter a training program at virtually any time a space is available, and exit the program whenever the specific competencies have been achieved.

खुला आगमन र बहिरगमन: यस प्रणालीका कुनै पनि प्रशिक्षार्थीलाई ठाउँ भएको कुनै पनि समयमा तालिममा प्रवेश गर्न दिईन्छ र सीप सिकिसकेपछि कुनै पनि समयमा निजलाई तालिम छोडेर जान अनुमति दिइन्छ ।

Operational Plan: Is a plan which provides organization personnel with a clear picture of their tasks and responsibilities in line with the goals and objectives contained within the strategic plan.

कार्य संचालन योजना: शिक्षालयका तालिम संस्थाको रणनैतिक योजना अनुरुप उक्त शिक्षालयमा प्रशिक्षक एवं कर्मचारीहरुलाई दिईने निजहरुले गर्नु पर्ने काम र जिम्वेवारीको स्पष्ट तस्बिर ।

Outcome: An end result or effect of an action and situation etc.

नतिजा: कुनै गरिएको कामको अन्तिम प्रभाव वा प्रतिफल ।

P

Partnership: Business in collaboration with more than single developer.

साझेदारी: दुई वा दुई भन्दा बढी व्यक्ति वा संस्थाहरुबाट संयुक्त रुपमा सञ्चालन गरिएको व्यापार वा व्यावसाय ।

Pedagogy: The art science and art of teaching.

प्रशिक्षण विधि: सैदान्तिक शिक्षा पढाउने कला, सीप र कौशल ।

Performance Check List: A tool which evaluates the performance of a skill in terms of standard met or not met.

कार्य सम्पादन जाँच सूची: तोकिएको गुणस्तर बमोजिम काम भए नभएको जाँच गर्ने एउटा तरिका वा विधि ।

Performance Guide: A collection of steps to perform a task of occupation with a standard or norms.

कार्य सम्पादन निर्देशिका: कनै पेशासँग सम्बन्धित काम सम्पादन गर्नको लागि तयार गरिएको तहगत कार्यहरु ।

Performance Standard: A set-fourth of criteria of performance result that can accept by the expert.

कार्य सम्पादन स्तर: सम्बन्धित विशेषज्ञले स्वीकार गरेर पहिले तयार गरिएको कार्यसम्पादन नतिजाका मापदण्डहरु (Criteria) ।

Performance Test: A means to evaluate ability of performing an assigned task/s.

कार्य सम्पादन परीक्षण: तोकिएको कार्य सम्पादन गर्ने योग्यताको जाँच गर्ने विधि ।

Physical Ambience: Setting of tools, equipment and materials in lab, workshop and class room .

भौतिक सज्जा: तालिम वा परीक्षणको लागि औजार, उपकरण, कागजपत्र, प्रयोगशाला, कक्षा कोठा र अन्य पुर्वाधारहरुको पर्याप्तता ।

Policies: A set of policies are principles, rules, and guidelines formulated or adopted by an organization to reach its long-term goals and typically published in a booklet or other form that is widely accessible. e.g. TVET Policy, 2012.

नीतिहरु: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्ले आफ्नो निश्चित लक्ष्य प्राप्त गर्नको लागि तर्जुमा गरेको सिद्धान्त रणनीति एवं नियमहरुको सङ्गालो ।

Polytechnic: An institute affiliated to produce multi-disciplinary technical work force.

पोलिटेक्निक: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषदबाट स्वीकृत बहुप्राविधिक शिक्षालय जसले विभिन्न क्षेत्रका प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्दछ ।

Profession: Occupation a person adopted to earn money with ethics.

व्यवासाय: नैतिक एवंम समुचित किसिमले आम्दानी गरेर जीवन यापन गर्ने पेशा ।

Proficiency: An ability to comprehend and perform a task.

प्रवीणता: कुनै पनि काम राम्रोसंग बुझेर उच्च स्तरले सम्पादन गर्ने क्षमता ।

Psychomotor Domain: Involves skills which emphasize the manipulation of tools or materials.

मनोचाल पक्ष: उपलब्ध भएको औजार, उपकरण र सरसामाग्रीहरुको अधिकतम उपयोगको लागि तिनीहरुलाई उपयुक्त ढङगले नियन्त्रण, परिचालन र साटफेर गर्न सक्ने क्षमताको क्षेत्र ।

Public Private Partnership: An approach in investment to provide TVET by partnership of both government sector and private developers.

सरकारी नीजि साझेदारी: प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको क्षेत्रमा लगानी गर्ने सन्दर्भमा सरकारी र नीजि क्षेत्रको पारस्पारिक संलग्नता तथा साझेदारी ।

Q

Quality Assurance (QA): Is the process of verifying whether a product meets required specifications and customer expectations.

गुणस्तरमा सुनिश्चितता (QA): कुनै पनि उत्पादित वस्तु वा सेवाले तोकिएको लगानी, प्रक्रिया र उत्पादनमा गुणस्तरका मापदण्डहरु र ग्राहकका आकाङ्क्षाहरुलाई पूरा गरेका छन् कि छैनन् भनी जाँच्ने यो एउटा तरिका हो ।

R

Recognition of Prior Learning (RPL): Is an assessment process that involves assessment of an individual's relevant prior learning (including formal, informal and non-formal learning) to determine the credit outcomes of an individual application for credit.

पूर्व सिकाइलाई मान्यता (RPL): यो एउटा यस्तो विधि हो जसमा सामान्य जाँच र मूल्याङकन गरेर व्यक्तिले औपचारिक वा अनौपचारिक रुपले सिकेको पूर्व सिकाइ कति 'क्रेडिट आवर' को छ भन्ने पत्ता लगाई यसलाई अझ उच्च तालिम वा शिक्षा वा कामको लागि मान्यता दिइन्छ ।

Relevance: The quality or state of being closely connected or appropriate.

सान्दर्भिकता: समय, परिस्थिति र वातावरण अनुकुल अर्थात सबै तरहले उपयुक्तता ।

Result Management: Is a tool for monitoring and managing the implementation of strategy favored particularly by organizations and agencies.

नतिजा व्यवस्थापन: कुनै शिक्षालय वा तालिम संस्थाले तय गरेको रणनीतिहरुलाई कार्यान्वयन गर्ने सिलसिलामा निरीक्षण र व्यवस्थापन गर्ने एउटा विधि हो जसमा यी सबै क्रियाकलापहरु अन्तिम नतिजा तर्फ परिलक्षित हुन्छन् ।

S

Skill Test: Is the corresponding performance test based on the occupational skill standard which must be demonstrated by every individual to obtain a "NATIONAL SKILL CERTIFICATE" indicating that the certificate holder meets the requirements of a trade/occupation.

सीप परीक्षण: राष्ट्रिय सीप प्रमाण पत्र प्राप्त गर्नको लागि पेशागत सीपका मापदण्डहरु ईच्छुक परीक्षार्थीहरुले पूरा गर्न सक्छन कि सक्दैनन् भनी निजहरुलाई सम्बन्धित प्राविधिक सीपको कार्य सम्पादन गर्न लगाएर गरिने परीक्षणलाई सीप परीक्षण भनिन्छ ।

Skill: see task

सीप: व्यवसायमा काम लाग्ने कुनै पनि प्राविधिक सीप जस्तै: गारो लगाउने सीप, बिजुली वायरिङ्ग गर्ने सीप, वेल्डीङ्ग गर्ने सीप आदि ।

Soft skill: Personal attributes that enables someone to interact effectively and harmoniously with other people.

सहायक सीप: अन्य व्यक्ति वा व्यक्तिहरुको समुहसंग प्रभावकारी र सामान्य पूर्ण ढङगले कुराकानी र अन्तर क्रिया गर्न सक्ने गुण एवं क्षमता हुन प्राविधिक सीप सम्पादनमा धेरै सहयोगी हुन्छ ।

Standard: Is a level of quality or achievement that is thought to be acceptable.

मानक: कुनै पनि वस्तु वा सेवाको गुणको तह जसलाई ग्राहक वा सामान्य मानिसहरुले स्वीकार गर्दछन् ।

Step: Is the smallest identifiable part of a skill.

खुड्किला: कुनै पनि सीपको सबै भन्दा सानो अंश ।

Strategic Plan: Is a process in which organizational leaders determine their vision for the future as well as identify their goals and objectives for the organization.

रणनैतिक योजना: शिक्षालय वा तालिम प्रदायक संस्थाका प्रमुखले आफ्नो संस्थाको लागि तयार गरेको परिकल्पना तथा दिर्घकालिन र अल्पकालिन उद्देश्यहरु एवम रणनितिहरु समावेश गरिएको योजना ।

Strategies: A method or plan chosen to bring about a desired future, such as achievement of a goal or solution to a problem. e.g. strategies for TVET expansion.

रणनीतिहरु: संस्थाको लागि तय गरिएका परिकल्पना र अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन उद्देश्यहरु पूरा गर्नको लागि अपनाईने विभिन्न तरिकाहरु । उदाहरणको लागि प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको व्यापक विस्तार गर्ने उद्देश्यको लागि प्राविधिक शिक्षालयहरुको स्थापना गर्दै जाने एउटा रणनीति हुन सक्छ ।

Student Centered Learning: Methods of teaching that shift the focus of instruction from the teacher to the student.

विद्यार्थी केन्द्रीत सिकाइ: शिक्षण प्रशिक्षण गर्ने एउटा विधि जसमा शिक्षक र प्रशिक्षक केन्द्रीतबाट विद्यार्थी र प्रशिक्षार्थी केन्द्रीत प्रशिक्षण गरिन्छ ।

Summative Assessment: Is used to evaluate student learning, skill acquisition, and academic achievement at the conclusion of a defined instructional period.

निर्णयात्मक मूल्याङकन: यो तोकिएको पूरै प्रशिक्षण अवधिको अन्तिममा गरिने मुल्यांकन हो। यस मूल्याङकनमा प्रशिक्षार्थीले पूरै अवधिमा सिकेका सीप र ज्ञानको जाँच गरिन्छ । यसमा बिच बिचमा गरेका साना मूल्याङकनहरुलाई समेत जोडी सफल भए नभएको एकिन गर्न अन्तिम मूल्याङकन गरिन्छ ।

Supra system: The environment (community) that has needs and provides inputs, resources, constraints and competition to the system and evaluates the product of the system.

बृहत प्रणाली: यस बृहत प्रणाली वा वरिपरिको वाताबरण (समुदाय) का केही आवश्यकताहरु हुन्छन यसले केही साधन स्रोत, विघ्नवाधा र प्रतिस्प्रर्धा सहित एउटा सानो संस्थागत प्रणालीलाई उपलब्ध गराउँदछ र उक्त आवश्यकताहरु पूरा भए भएन भनी संस्थागत सानो प्रणालीद्वारा उत्पादित वस्तु र सेवाहरुको मुल्याङकन गरिन्छ ।

T

Task: A specific, observable unit of work complete in itself having a definite start and end point which can be broken down into two or more steps and performed in a limited period of time.

कार्य: शुरुवात र अन्त्य एकिन भएको एउटा निश्चित, प्रष्ट देख्न र बुझ्न सकिने किसिमको पूर्ण काम । कार्यलाई दुई वा दुई भन्दा बढी खुड्किलाहरुमा बाँड्न सकिन्छ र सिमित अवधिमा पूरा गर्न सकिन्छ ।

Teaching Leaning Process: The interaction between instructors, learners and the content that leads to accomplishment of learningobjectives.

शिक्षण सिकाइ प्रक्रिया: सिकाइएका उद्धेश्यहरु पुरा गर्नको लागि कुनै बिषय वस्तुका प्रशिक्षक र सिकारुहरुले आपसमा छलफल र अन्तक्रिया गर्ने काम ।

Team Teaching: An instructional strategy which involves more than one trainer in the training session .

समूह शिक्षण: कक्षा वा तालिम सत्रमा एक भन्दा बढी प्रशिक्षकहरु सम्मिलित भएर प्रशिक्षण दिईने रणनीति ।

Technical Education in Community Schools (TECS): Provides technical education and vocational training by using existing resources of the community school as a supplementary program.

सार्वजनिक विद्यालयमा प्राविधिक शिक्षा (TECS): सार्वजनिक विद्यालयमा उपलब्ध स्रोत र साधनको उपयोग गरेर थप कार्यक्रमको रुपमा चलाईने प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसयिक तालिम ।

Technical Instructor: Is a person who offers courses that prepare students for achieving occupation specific outcomes.

प्राविधिक प्रशिक्षक: कुनै पेशाको लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान र सीप प्राप्त गर्नको लागि प्रशिक्षार्थीलाई प्राविधिक तालिम दिने व्यक्ति ।

Terminal Performance Objectives (TPO): Is a performance standard which describes the conditions under which the task takes place, exactly what performance is expected and how well the task must be performed.

टि.पि.ओ: कुनै कार्य सम्पादन (Performance) को अन्तिम (Terminal) उद्देश्य (Objective) को संक्षिप्त रुप हो । यसमा कार्य संम्पादन सम्वन्धी गुणस्तर का मापदण्डहरुलाई ख्याल गरी प्रशिक्षणका उद्देश्यहरु राखिएका हुन्छन्।

Trainee: An individual who participate in a training to acquire skill, knowledge and attitude.

प्रशिक्षार्थी: सीप, ज्ञान र तदअनुसारको मनोप्रवृति प्राप्त गर्नको लागि तालिममा समावेश हुने व्यक्ति ।

Trainer: A person who can teach or facilitate to learn skill, knowledge and attitude.

प्रशिक्षक: सीप, ज्ञान र तदअनुसारको आचरण र व्यवहार सिकाउने व्यक्ति ।

Training Models: Is a model which helps to design the training. One of the most commonly used models is ADDIE (Analysis, Design, Development, Implementation and Evaluation)

तालिमका नमूनाहरु: तालिमको नमूना जसले तालिमको डिजाईनगर्न सहयोग गर्दछ । ADDIE (विश्लेषण, प्रारुप विकास, कार्यान्वयन र मूल्याङकन) धेरै जसो हाल प्रयोग भई रहेको तालिमको एउटा नमूना हो ।

Transfer: The carryover of learned responses from one type of situation to another.

तालिम स्थानन्तरण: एक स्थान वा परिवेशमा तालिममा सिकेका ज्ञान र सीपहरुलाई एक ठाँउबाट अर्को ठाँउ वा अवस्थामा प्रयोग गर्ने काम ।

TVET MIS: TVET MIS is a portal contains data on TVET institutions, trainees, courses, trainers, facilities, institutions managements and reports

टि.भि.ई.टी (MIS): यो प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम सम्वन्धी सूचनाहरुलाई व्यबस्थित गरी अभिलेख राख्ने प्रणालीको हो । यस प्रणालीमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम संस्थाहरु, प्रशिक्षक, प्रशिक्षार्थी, कर्मचारी, तालीमका कोर्षहरु, तालिमका भौतिक संरचना, तालिम व्यवस्थापन, तालीम प्रतिवेदन आदिसंग संम्बन्धित तत्थ्याङ्कहरु व्यवस्थित तरिकाले राखिन्छ ।

V

Verification: The process of establishing the truth, accuracy or validity of something.

सत्यापन: तालिम कार्यक्रम, परीक्षा र सोका प्रमाणपत्रका सम्वन्धमा सत्यता, ठीक बेठीक, एवंम सर्वमान्यता माथि जाँच पड्ताल गर्ने एउटा विधि हो ।

Vision: A vision statement describes what a company desires to achieve in the long-run, generally in a time frame of five to ten years or sometimes even longer.

दुर दृष्टि: कुनै संस्थाले ५ देखि १० वा सो भन्दा बढी अवधिमा कुनै संस्थाले प्राप्त गर्ने दिर्घकालिन उपलब्धी सम्वन्धी संक्षिप्त कथन ।

Vocational: A system of providing skills and knowledge that prepare people for a job.

व्यावसायिक: कुनै खास काम वा रोजगारीको लागि मानिसहरुलाई सीप र ज्ञान दिने प्रणाली ।

W

Work Place: Place where people work, such as an office or factory .

कार्य स्थल: कार्यालय वा कारखाना जहाँ मानिसहरु काम गर्दछन् ।

Worker: Person who does a specified type of work or who works in a specified way.

कामदार: व्यक्ति जसले तोकिएको खास काम तोकिए वमोजिम गर्दछ ।

Workshop: Room or building in which goods are manufactured or repaired.

कार्यशाला: कोठा वा भवन जहाँ विभिन्न चिज वस्तुहरु उत्पादन वा मर्मत गरिन्छ ।

Written Test: Is a comprehensive exam that assesses the examinee's cognitive knowledge.

लिखित परीक्षा: प्रशिक्षार्थीहरुको सैद्धान्तिक ज्ञानलाई वृहत रुपले लिखित परीक्षाको माध्यमबाट गरिने मूल्याङकन ।

प्रशिक्षण सहभागीहरूका विचारहरू

TVET CD Workshop को सहभागीहरूको उद्धरण

श्री सरोज कुमार पाण्डे, प्रिन्सिपल, टाइलिङग टार माध्यमिक विद्यालय, काठमाडौं

तीन दशक भन्दा बढी सामुदायिक विद्यालय प्रधानाध्यापकको मेरो यात्रामा, Dakchyata ले समर्थन गरेको TVET CD Workshop एक महत्वपूर्ण क्षमता विकास प्रशिक्षण हो जुन मैले भाग लिएको थिए। जसले समुदायमा TVET नेतृत्वको रूपमा आफैलाई बढाएको छ। जो TVET ग्रेजुएट्समा विद्यार्थीहरूको उत्कृष्ट परिवर्तन गर्न अझ बढी कटिबद्ध छ। मैले TVET Personnel CD Training cum Workshop लाई MoEST सामुदायिक विद्यालयहरू र निजी प्रशिक्षण प्रदायकहरूसम्मका सम्पूर्ण TVET क्षेत्रका लागि एक उत्तम सतहको रूपमा फेला पारे, जसले नेपालको TVET प्रणालीमा सबै सहभागीहरू बीचको अनुभव बाँडफाँड गर्न पायो। यस प्रकार नेपाल भरमा TVET को राम्रो कार्यान्वयन प्रारम्भ गर्न सहयोगी निर्धारणहरू सिर्जना गर्दछ।

TVET ले नेपाललाई उत्प्रेरित गर्न सक्ने एकमात्र माध्यम हो, घरेलु रोजगार बजारमा रोजगारीका अवसर सिर्जना गरेर, बेरोजगार युवाहरूलाई नेपालमा नै रहन र आफ्नो पसिनाले मातृभूमिको समृद्धिको लागि उपयोग गर्न, Dakchyata समर्थित CD क्रियाकलापले TVET प्रणालीलाई क्षमतावान बनाएको छ र महत्वाकांक्षी युवाहरूको लागि यसको ठूलो योगदान छ।

म विश्वस्त छु कि TVET अधिकारीहरू बीचको सहकार्यलाई सुदृढ पार्नमा Dakchyata को सहयोग र यसै CD क्रियाकलापहरू मार्फत रोजगारदाताहरू (निजी क्षेत्र) सँगको उनीहरूको प्रभावकारी समन्वय नेपालको समृद्धिमा निर्णायक मोड हुनेछ।)

श्री मीना रेग्मी पौडेल, सेक्शन अफसर, व्यावसायिक शिक्षा संवर्धन सेक्सन, TVET डिभिजन, MoEST

"स्कूल सुपरवाइजरको रूपमा विविध भूमिकाका माध्यमबाट, विदेशी सहायता समन्वय कर्मीको वर्तमान भूमिकालाई हालको भूमिकाको बारेमा धेरै युवा TVET डिभिजन, MoEST अन्तर्गत, मेरो कार्यकालको अवधिमा, Dakchyata's CD पहलहरूले म र मेरा सहकर्मीहरूलाई वास्तवमै प्रभावित पारेको छ। जो नीति स्तरमा TVET सुधारको प्राविधिक र व्यावहारिक पक्षहरूको हिसाबले धेरै लाभान्वित भएका छन्। Dakchyata ले नेतृत्व क्षमता विकास गतिविधिहरू अर्न्तराष्ट्रिय संस्था र अन्तरसंस्था प्रवचनहरू र साझेदारीको लागि अवसर र प्रोत्साहनको रूपमा आएको छ र जसको परिणामस्वरूप प्रभावकारी र दिगो TVET प्रावधानहरूको सहयोगमा अन्ततः युवाहरूको लागि रोजगार र राष्ट्रको समृद्धिको दिशामा अग्रसर हुनेछ।"

श्री बिपिन आचार्य, ED UCEP नेपाल (एनजीओ)

क्षमता विकास कार्यशाला सह प्रशिक्षणले मलाई एक TVET कर्मचारीको रूपमा मेरो ज्ञान र अनुभवमा पुनः अवलोकन गर्न मद्दत पुऱ्यायो, साथै रणनीतिक कार्यकोसाथै मेरो नीतिगत स्तरगत संस्थागत नेटवर्किंगमा सीटीईभीटी, MoEST र अन्य TVET सम्बन्धित मन्त्रालयहरूकोसँगै मेरो संस्थागत नेटवर्किंगमा पनि क्षमता बढायो।

श्री रितु आचार्य, Quality Assurance Officer, Sakchyamta Project, CTEVT

The workshop cum training धेरै जानकारीमूलक थियो किनकि यो मेरो आवश्यकताहरूसँग मेल खान्छ, TVET कर्मचारीको रूपमा काम गर्दै कार्यशालाका विषय र सामग्रीहरूले मलाई TVET को बारेमा अझ बढी बुझ्नको लागि नयाँ परिप्रेक्ष्य दियो जुन मेरो काममा पनि निकै सहयोगी छ।

Funded by: Managed by:

Government of Nepal
Ministry of Education, Science and Technology

CTEVT 1989

दक्षता
dakchyata
TVET PRACTICAL PARTNERSHIP

European Union

BRITISH COUNCIL

Capacity Building Framework of TVET 2021 AD